

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Maahanmuuttajayrittäjien haasteet palvelu- alojen yrityksissä

Suvi Tuominen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(11/2020)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijä: Suvi Tuominen
Opinnäytetyön nimi: Maahanmuuttajayrittäjien haasteet palvelualojen yrityksissä
Sivumäärä: 45 ja 14 liitesivua
Työn ohjaaja: Satu Riikonen
Työn tilaaja: Tempo hanke, Jenny Honka

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, millaisia haasteita maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat yrityspolullaan. Lisäksi selvitettiin mihin yrittäjyyteen liittyviin asioihin yrittäjät kaipaisivat enemmän tukea. Maahanmuuttajataustaisten yrittäjien yrityspolun tueksi kaivattiin toimivaa ratkaisua, jonka avulla voitaisiin vastata yrittäjien kokemuksen tuen tarpeeseen. Opinnäytetyön tarpeen taustalla oli maahanmuuttajataustaisten yrittäjien tämänhetkisen tilanteen selvittäminen osallistamalla yrittäjät itse oman tilanteensa kartoittamiseen.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Tempo-hanke, joka on Humanistisen ammattikorkeakoulun hanke, hankkeen osatoteuttajana toimii Varinais-Suomen Yrittäjät. Hankkeen rahoittajana toimii Euroopan Sosiaalirahasto (ESR). Tempo-hankkeen tehtäviin kuuluu tukea työnantajia löytämään osaavia työntekijöitä erilaisiin työtehtäviin ja maahanmuuttajia jotka tarvitsevat apua työnhaussa tai oman yrityksen perustamisessa. Hankkeen kohderyhmää ovat kaikki Varsinais-Suomessa asuvat maahanmuuttajataustaiset yrittäjät, työnantajat, yritysneuvojat ja heikossa työmarkkina-asemassa olevat turvapaikanhakijat ja maahanmuuttajat.

Kehittämistehtävä aloitettiin selvittämällä sähköisen kyselylomakkeen avulla Varsinais-Suomen alueella toimivien maahanmuuttajataustaisten yrittäjien kokemia haasteita yrittäjyydessä. Maahanmuuttajayrittäjille suunnatun kyselyn lisäksi toisena tutkimusmenetelmänä toimi asiantuntijahaastattelu, haastattelussa haastateltiin pitkään yritysneuvojana toimivaa ammattilaista ja maahanmuuttajayrittäjien parissa työskenteleviä asiantuntijoita. Asiantuntijahaastattelun tarkoituksena oli toimia tietoperustana tukemassa yrittäjiltä saatuja vastauksia.

Tutkimusmenetelmien kautta kerätyn aineiston pohjalta saatiin kerättyä tietoa siitä millaisena maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat yrittäjyyden Suomessa. Kyselystä saatujen vastausten perusteella lähes jokainen vastaaja ilmaisi yrityksen perustamisen olevan helppoa, mutta yrittäjänä toimiminen nähtiin puolestaan todella hankalana. Tulosten pohjalta saatiin myös selville millaisiin asioihin maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kaipaavat lisää apua heidän yrityspolkunsa tueksi.

Tästä kehittämistyöstä syntyi konkreettisenä tuotoksena maahanmuuttajayrittäjien yrityspolun tukemiseen koulutuskalenteri. Koulutuskalenteri on tehty maahanmuuttajayrittäjien ohjauksen ja neuvonnan parissa toimiville ammattilaisille, ja sen tarkoituksena on olla apuväline yrityspolun tukemisessa.

Asiasanat: Maahanmuuttajat, osallistaminen, työmarkkina-asema, yrittäjyys, yritysneuvonta, yrityspolku.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Suvi Tuominen
Title: Immigrant entrepreneur's challenges in the service sector
Number of Pages: 45 and 14 attachment pages
Supervisor: Senior Lecturer Satu Riikonen
Commissioner: Tempo project, Project Manager Jenny Honka

The purpose of this thesis is to study the challenges that entrepreneurs with immigrant background experience in the Southwest part of Finland. Another aim was to study the entrepreneurs' needs of support. The framework of the thesis is based on Tempo Project's attempts to map the current situation of entrepreneurs with immigrant background in a participatory manner, i.e. involving the entrepreneurs themselves in mapping process.

The commissioner of this thesis is the Tempo project, where the lead partner is Humak University of Applied Sciences, and the Federation of Finnish Enterprises of Finland Proper operates as the delivery partner. The Tempo project is funded by The European Social Fund (ESF), and it's aim is to support employers in finding skilled employees, as well as immigrants in finding employment or starting their own business. The target group of the Tempo Project are asylum seekers and immigrants in weak labour market positions and their prospective employers, as well as all entrepreneurs with immigrant background living in Southwest Finland.

To map the challenges, 28 entrepreneurs were interviewed and surveyed with an electronic questionnaire. Interviews were also carried out with long-term business advisors and experts working with immigrant entrepreneurs. The expert interviews served as a framework for the entrepreneur interviews.

The data provide information on how entrepreneurs with immigrant background experience entrepreneurship in Finland. According to the results, on one hand, starting a business is in general, considered to be easy in Finland, but on the other hand, operating as an entrepreneur, is considered extremely difficult. The result also reveal some of the issues faced by entrepreneurs with immigrant background and suggest some measures of support.

As a product of this thesis, a training calendar was developed for Tempo. It can be utilized by professionals involved in mentoring to support the business paths of entrepreneurs with immigrant background.

Keywords: Asylum seekers, business, entrepreneur, immigrant, project.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TEMPO – YRITTÄJÄMÄISTÄ ASENNETTA MAAHANMUUTTAJILLE	7
3	TIETOPERUSTA.....	10
3.1	Maahanmuuttajayrittäjät	11
3.2	Maahanmuuttajat Suomessa	13
3.3	Kotoutuminen.....	14
3.4	Työllistymisen palvelut Turussa.....	16
4	MENETELMÄT.....	19
4.1	Webropol-kysely	19
4.2	Asiantuntijahaastattelu	22
5	AINEISTON TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI.....	24
5.1	Ajatuksia yrittäjänä toimimisesta Suomessa	25
5.2	Yrittäjyydessä koettavat mahdolliset haasteet.....	28
5.3	Yrittäjien kokema avun tarve	30
6	KOULUTUSKALENTERI YRITTÄJYYDEN TUEKSI	34
7	LOPUKSI.....	38
	LÄHTEET	40
	HAASTATTELUT	44
	LIITTEET	45
	Liite 1. Webropol- kysely maahanmuuttajayrittäjille	46
	Liite 2. Koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien tueksi.....	52

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on 2000- luvulla kolminkertaistunut ja määrä kasvaa edelleen (Aaltonen ym. 2015, 5). Yrittäjyys ja erityisesti maahanmuuttajayrittäjyys on puhututtanut valtakunnallisesti viime vuosina. Etenkin maahanmuuttajien pärjääminen yrittäjyyspolulla ja heidän kokemat haasteensa yrittäjyudessa ovat olleet paljon keskustelun aiheina. Maahanmuuttajien polku yritysmaailmaan nähdään hyvin tavallisena tapana työllistyä Suomessa, osa yrittäjistä on halunnut yrittäjiksi jo pitkään, kun taas osa ajautuu yrittäjäksi pakon edessä, jos työmarkkinat eivät muutoin työllistä (Reinikainen 2018). Maahanmuuttajat kokevat yrittäjyudessa haasteita samalla tavalla kuin kantasuomalaiset yrittäjät, maahanmuuttajayrittäjät kuitenkin kokevat yrittäjyudessa olevat haasteet yleensä moninkertaisesti vaikeimmiksi mitä kantasuomalaiset. Usein alkavalla maahanmuuttajayrittäjillä haasteina ovat maan kieli ja kulttuuri, jotka vaikeuttavat monia asioita, kuten oikean tiedon löytämistä, avun saamista ja luottamuksen rakentamista, jota mahdollisesti heikko suomen kielen taito vaikeuttaa (Aaltonen ym. 2015, 69).

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Tempo-hanke (Tempo – Yrittäjämäistä asennetta ja työelämätaitoja maahanmuuttajille, osaavia tekijöitä yrityksille). Tempo-hanke on Euroopan Sosiaalirahasto (ESR) rahoittama hanke ja se on käynnissä vuodesta 2019 vuoteen 2022. Tempo-hanke on Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Varsinais-Suomen Yrittäjien perustama hanke, jonka tarkoituksena on kehittää maahanmuuttajien, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien turvapaikanhakijoiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja aikuisten yrittäjyyden ja työllistymisen polkuja Varsinais-Suomen alueella. Hankkeen tarkoituksena on myös sitouttaa maahanmuuttajamiesten lisäksi myös naiset mukaan toimintaan, sillä maahanmuuttajanaisten työllistyminen ja osallistuminen erilaisiin työnhakuun liittyviin toimintoihin on ollut Suomessa heikompaa kuin miehillä. (Tempo 2019; Rakennerahastot 2019a.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on vastata tutkimuskysymykseen, millaisia asioita maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat haastaviksi lähtiessään yrittäjiksi ja millaisia

mahdollisia haasteita tai esteitä heille on tullut vastaan toimiessaan yrittäjänä ja onko niitä samoja haasteita edelleen ja miten koettuihin haasteisiin voitaisiin vastata. Moni yrittäjä kokee yrityksen perustamisen Suomeen olevan helppoa, mutta sen pyörittäminen puolestaan koetaan usein melko haastavaksi (Yrittäjät.fi 2017). Opinnäytetyössäni otan selvää millaisia haasteita maahanmuuttajayrittäjät kokevat Varsinais-Suomessa.

Tarve tälle kehittämistyölle syntyi Tempo-hankkeessa suorittamani kehittävän harjoitteluni aikana. Varsinais-Suomen alueella halutaan parantaa maahanmuuttajayrittäjien tilannetta ja kartoittaa heidän tämänhetkisiä ajatuksiansa siitä, millaisena he kokevat yrittäjyyden Suomessa. Kehittämistyöni tarkoituksena oli suunnitella työkalu Tempo-hankkeelle maahanmuuttajayrittäjien ohjauksen ja neuvonnan tueksi. Työkalun tarkoituksena on tukea maahanmuuttajataustaisia yrittäjiä heidän yrityspolullaan ja tarjota heille oppeja, joita he omasta mielestään tarvitsevat. Idea kehittämistyölle syntyi yhteistyössä Tempo-hankkeen projektipäällikön Jenny Hongan kanssa. Toteutin maahanmuuttajayrittäjien tilanteen kartoittamisen kyselylomakkeen ja asiantuntijoille toteuttaman haastattelun avulla.

Aluksi opinnäytetyössäni kerron Tempo-hankkeesta yleisesti ja Turussa sijaitsevista työllistymisen palveluista ja siitä millaisia palveluita yrittäjyyden tueksi maahanmuuttajille löytyy, sekä tietoperustaa ja käsitteitä maahanmuuttajayrittäjyyteen liittyen. Sitteen kerron miten olen lähestynyt kehittämistehtäväni tutkimuskysymyksiä ja lopuksi käyn läpi koko syntyneen aineiston sekä saamani tulokset ja analysoin niitä. Opinnäytetyöstäni syntynyt tuotos löytyy työni lopusta.

2 TEMPO – YRITTÄJÄMÄISTÄ ASENNETTA MAAHANMUUTTAJILLE

Tässä luvussa kerron tarkemmin hankkeesta, jolle toteutan opinnäytetyöni, eli Tempo-hankkeesta. Aluksi kerron Tempo-hankkeen tavoitteita ja toimintaa, lopuksi kerron hieman Tempo-hankkeen rahoittajasta, Euroopan sosiaalirahastosta (ESR).

Tempo-hanke on Humanistisen ammattikorkeakoulun toteuttama hanke, jossa Varsinais-Suomen Yrittäjät toimivat hankkeen osatoteuttajina. Tempo on hanke, jossa halutaan kehittää maahanmuuttajien yrittäjyyden ja työllistymisen polkuja Varsinais-Suomen alueella. Hankkeen rahoittajana toimii Euroopan sosiaalirahasto ESR, ja hankkeen toiminta-aika on alkanut 1.3.2019 ja päättyy 28.2.2022. Tempon projektipäällikkönä toimii Humanistisen ammattikorkeakoulun, Turun alueyksikön lehtori Jenny Honka. (Tempo 2019; Rakennerahastot 2019a.)

Tempo-hanke saa rahoituksensa Euroopan sosiaalirahastolta (ESR), joka on yksi Euroopan unionin tärkein jäsenvaltioiden työllisyyttä sekä taloudellista ja sosiaalista koheesiota edistävä rahoitusväline. Euroopan sosiaalirahasto toimii Tempon päärahoittajana. Euroopan sosiaalirahaston tavoite on tukea työllisyyttä ja työllistymisedellytyksiä palvelurakenteita kehittämällä. Euroopan sosiaalirahaston tuella voidaan edistää muun muassa tasa-arvoa, kehittää osaamista ja henkilöstön hyvinvointia ja kehittää järjestelmiä, jotka helpottavat työmarkkinoiden toimintaa (Rakennerahastot 2019b). Euroopan sosiaalirahaston lisäksi Suomessa hankkeet voivat saada Euroopan unionilta tukea myös Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), jonka tavoitteena on parantaa työllisyyttä, sekä lisätä alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020).

Tempo-hanke toimii yhteistyössä monien eri tahojen kanssa, joiden toimintaan kuuluu maahanmuuttajien parissa työskentely. Hankkeen ohjausryhmään kuuluu Turun kau-

punki, Opetuskoti Mustikka, Nuorten Muslimien Foorumi ja Barona Oy. Muita ohjausryhmään kuuluvia yhteistyökumppaneita ovat maahanmuuttajayrittäjä ArvoMobile Oy, sekä Varsinais-Suomen TE-toimisto.

Tempo-hankkeen kohderyhmään kuuluvat heikossa työmarkkina-asemassa olevat turvapaikanhakijat ja maahanmuuttajat Tempon vaikutuspiiristä, eli koko Varsinais-Suomen alueelta. Kohderyhmään lukeutuvat naiset ja miehet, nuoret, pitkään työttöminä olleet ja syrjäytymisvaarassa olevat. Kohderyhmään kuuluvat myös maahanmuuttajataustaiset yrittäjät, yritysneuvojat Varsinais-Suomessa ja varsinaissuomalaiset yritykset, jotka työllistävät maahanmuuttajia. Hankkeen kohderyhmä on valittu havaittujen tarpeiden mukaisesti. (Tempo 2019, 4.)

Tempo-hankkeessa keskitytään auttamaan maahanmuuttajia, jotka haluavat perustaa oman yrityksen, lisäksi hankkeessa autetaan asiakkaita työllistymään yritysten tai järjestöjen palkkalistoille. Hankkeessa on useita eri toiminnan linjoja, jotka tukevat eri tavoin työelämään tähtääviä maahanmuuttajia. Tempo toteuttaa yrittäjämäisen asenteen ja yrittäjäksi ryhtymisen valmennusta maahanmuuttajille. Hankkeessa tuetaan myös työnantajia löytämään osaavia maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä avoimena oleviin työtehtäviin esimerkiksi järjestettävien rekrytointitilaisuuksien avulla. Hankkeessa keskitytään myös tukemaan maahanmuuttajayrittäjiä tarjoamalla henkilökohtaista neuvontaa ja tukea yritystoimintaan liittyvissä asioissa. Maahanmuuttajille suunnattua yritysneuvontaa järjestetään Tempon toimitiloissa, Turun kaupungin työllisyyspalvelukeskuksessa, Turun työpisteessä. (Turku.fi)

Tempo-hankkeen toiminnan yksi tärkein tavoite on auttaa asiakkaitaan rakentamaan omaa urapolkuaan ja tukea heitä unelmoimaan uudessa kotimaassa. Tempossa toimivat asiantuntijat tarjoavat asiakkailleen neuvontaa, joka suunnitellaan täysin asiakkaan tarpeita ja toiveita ajatellen. Henkilökohtaisessa neuvonnassa aiheena voi olla esimerkiksi oman yrityksen ideointi, työpaikan etsintä tai vaikkapa avun tarvitseminen

omassa yritystoiminnassa. Tempo-hankkeen tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien menestystä työelämässä ja vähentää maahanmuuttajatyönhakijoihin kohdistuvaa syrjintää. (Tempo 2019; Rakennerahastot 2019a.)

3 TIETOPERUSTA

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut Suomessa todella paljon viime vuosina, kehitys näkyy myös Turussa. Maahanmuuttajalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi kaikkia Suomeen eri perusteelta muuttaneita henkilöitä, jotka oleskelevat maassa muuta kuin matkailua varten myönnetyllä luvalla, tai joiden oleskeluoikeus on rekisteröity. Maahanmuuttajalla voidaan tarkoittaa myös niitä henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla (Turun kaupungin maahanmuuttajien kotoutumisohjelma 2018–2021). Maahanmuuttaja, joka ei ole lähtöisin Euroopan unionin (EU) jäsenmaasta tai Pohjoismaasta, tarvitsee Suomeen muuttaakseen oleskeluluvan. Maahanmuuttajalle, joka on tulossa Suomeen töiden perässä, voidaan myöntää työntekijän oleskelulupa, mutta EU:n ulkopuolelta tulevalle kausityöntekijälle riittää oleskeluoikeudeksi viisumi todistaakseen oikeuden työskennellä maassa. Suomi on sitoutunut antamaan kansainvälistä suojelua niille, jotka saapuvat rajoillemme ja pyytävät turvapaikkaa. (Arajärvi 2009, 13–15.)

Turun maahanmuuton kuva vastaa pitkälti valtakunnallista kehitystä, Turun väestömäärän kasvu on ollut lähes kokonaan maahan- ja massamuuton varassa. Vuonna 2017 Turussa asui maahanmuuttajataustaisia kokonaisuudessaan lähes 21000 eli yli 10 prosenttia koko Turun väestöstä. Turussa puhutaan jopa satoja kieliä, joista yleisimmät suomen ja ruotisin lisäksi ovat venäjä, arabia, kurdi, viro ja somalia. (Turun kaupungin maahanmuuttajien kotoutumisohjelma 2018–2021, 8). Ulkomailta tapahtuvan muuton lisäksi muuttoliikettä Turkuun tapahtuu myös muualta Suomesta, Turun hyvä työllisyystilanne kasvattaa työperäistä muuttoa kaupunkiin entisestään. Muuttosyyt ovat kaikille hyvin yksilölliset, mutta tärkeimmät muuttosyyt ovat perhesiteet ja työ- tai opiskelupaikka. Muuttoliike on hyvin vaihtelevaa, sillä esimerkiksi osa maahanmuuttajista työskentelevät määräaikaikaisella työsopimuksella, jonka päättymisen jälkeen heidän on palattava takaisin kotimaahansa, mutta kuitenkin osa työntekijöistä muuttaa maahan pysyvästi perheensä kanssa, jolloin heille on erityisen tärkeää päästä osallistumaan yhteiskunnan toimintaan. (Turun kaupungin maahanmuuttajien kotoutumisohjelma 2018–2021.)

Suomessa ja muissa Pohjoismaissa alkava yrittäjä on usein suuntautunut valmiiksi jo jollekin tietylle toimialle, jolla he haluavat harjoittaa liiketoimintaa. Muualla maailmalla ei olla niin sitoutuneita toimialaan ja näin ollen saatetaan helposti vaihtaa alaa, mikäli olemassa oleva ei enää tyydytä (Laakso 2001, 135). Suuria eroja Suomen maahanmuuttajaväestön sijoittuminen työmarkkinoille kuvastaa myös sijoittuminen eri ammattiluokkiin. Suurin yksittäinen maahanmuuttajien ammattiluokka on Tilastokeskuksen vuoden 2015 tutkimuksen mukaan palvelu- ja myyntityöntekijät. (Sutela 2015, tilastokeskus.)

3.1 Maahanmuuttajayrittäjät

Maahanmuuttajataustaisten yrittäjyys sosiaalisena ilmiönä on kiehtonut monia tutkijoita useiden vuosikymmenien ajan. Tutkija Waldinger määritteli etnisen yrittäjyyden olevan eräänlainen yhteyksien joukko ja säännöllisen vuorovaikutusten malli ihmisten välillä, joilla on yhteinen kansallinen tausta (Waldinger 1990,3). Maahanmuuttajien yrittäjäksi ryhtymisen syyt ovat moninaiset. Yleinen yrittäjyyden aktiivisuuden selitys on maahanmuuttajien heikko työllistyminen palkansaajiksi. Yhtenä selityksenä maahanmuuttajien yrittäjyysaktiivisuudelle pidetään myös heidän kantaväestönsä keskimäärin matalampaa riskinottokynnystään, minkä oletetaan johtuvan siitä, että he ovat oikeastaan ottaneet jo riskin muuttaessaan toiseen maahan. Maahanmuuttajilla ajatellaan olevan myös keskimääräistä enemmän innovaatiopotentiaalia, koska he elävät eräänlaisessa välitulassa kahden tai useamman kulttuurin välissä, mikä mahdollistaa erilaisten kulttuurien välisen vertailun (Sjöblom-Immala 2006, 10–11).

Työllistymistilanteen paraneminen on merkinnyt sitä, että yhä suurempi osa maahanmuuttajista työllistyy suoraan tai hakeutuu opiskelemaan. Suomen väestö vanhenee koko ajan, joten työmarkkinoiden kannalta on erittäin tärkeää, että maahanmuuttajat työllistetään, suurin osa työkäisistä maahanmuuttajista ovat motivoituneita päästäkseen työmarkkinoille. Sisään pääsy suomalaisille työmarkkinoille maahanmuuttajan näkökulmasta voi vaikeuttaa se, ettei olemassa olevien tutkintojen hyödyntäminen

Suomessa ole välttämättä yksinkertaista. Ulkomailta suoritettu tutkinto voi olla monesti työnantajalle epäselvä, samoin myös ulkomailta hankittu työkokemus (Eronen ym. 2014, 16). Tästä syystä usein maahanmuuttaja kokee helpommaksi lähteä yritys-polulle, kuin harjoittaa aikaisempaa tutkintoaan uudessa kotimaassa.

Ulkomaalaistaustaisten yritysten määrä on kasvanut Suomessa viime vuosina voimakkaasti. Eniten ulkomaalaistaustaisia kasvuyrityksiä on rakentamisen toimialalla, jotka kattaa noin 5 prosenttia koko Suomen rakentamisen kasvuyrityksistä. Seuraavaksi isoin kasvuyritysten ryhmä tilastokeskuksen mukaan on ravitsemistoiminta eli ravintolat. Ulkomaalaistaustaiseksi yritykseksi katsotaan kaikki sellaiset yritykset, joista löytyy yrittäjätyöpanosta maahanmuuttajataustaiselta henkilöltä. (Luomaranta & Niemistö 2018). Vuodesta 2008 vuoteen 2018 maahanmuuttajataustaisten yritysten määrä on kasvanut 25 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on vuonna 2018 ollut 286 042 yritystä, joista arviolta noin 10 000 yritystä on maahanmuuttajataustaisen yrittäjän perustamia yrityksiä (Tilastokeskus 2018, Yritysrekisteri). Yrittäjyyttä pidetään kansantaloudellisen toiminnan perustana. Suomessa vuonna 2016 toimi yhteensä reilu 9000 ulkomaalaistaustaista yrittäjävetoista yritystä, ja heidän määränsä näyttää kasvavan edelleen voimakkaasti. Tyypillisesti yritykset ovat pieniä, usein jopa vain yhden tai kahden hengen yrityksiä (Joronen 2012, 104).

Tilastokeskuksen vuoden 2014 selvityksen mukaan maahanmuuttajat työskentelevät tyypillisesti yksityisillä palveluilla matalapalkkaisissa työtehtävissä, usein jopa omassa yrityksessä. Yleisimmät toimialat, joissa maahanmuuttajat toimivat yrittäjinä ovat ravitsemistoiminta, kauppa, rakentaminen ja kiinteistöpalvelut, näistä huomattavasti isoin osuus on ravitsemistoiminnalla, jonka osuus oli koko maassa 28 prosenttia kaikista yrityksistä. Syy miksi maahanmuuttajat työllistyvät enemmän palvelu- ja myyntityöhön kuin taas suomalaistaustaiset, vaikuttaa osittain siihen, että maahanmuuttajien palkansaajien työsuhde on useammin määräaikainen. (Sutela 2015, Tilastokeskus.)

Maahanmuuttajien on todettu suuntautuvan kantaväestöä aktiivisemmin yrittäjyyteen, mitä on selitetty muun muassa kulttuurisilla tekijöillä, sekä olosuhteiden pakolla. Maahanmuuttajien yrittäjäksi lähtemiseen voivat vaikuttaa muun muassa puutteellinen kielitaito, työnantajien ennakkoluulot ja se, ettei välttämättä aiemmin hankittua koulutusta kotimaasta tunnusteta. Näin ollen yrittäjyys voi olla monelle maahanmuuttajalle ainoa tapa hankkia elantoa ja näin pyrkiä taloudelliseen riippumattomuuteen (Joronen & Mohamed 2015).

Maahanmuuttajien kohdalla epätyypilliset työsuhteet ovat yleisiä. Korkeasti koulutettuja asiantuntijoita olisi runsaasti, mutta maahanmuuttajan on usein vaikea työllistyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin, koska Suomessa usein ei tunnusteta ulkomailla suoritettuja tutkintoja. Myös maahanmuuttajanaisten työllistyminen on jokseenkin heikkoa, joten siksi heitä pitäisikin saada enemmän työelämään nostaaksemme maahanmuuttajien työllisyysastetta, joka oli vuonna 2017 esimerkiksi Helsinkiä tarkasteltaessa 53,1 prosenttia kun kantaväestöön verrattuna työllisyysaste oli 76,7 prosenttia. (Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus.)

Yleisimmät syyt miksi työnantajat jättävät palkkaamatta maahanmuuttajat ovat työnantajien tiedon puute ja asenteet, toisaalta aina syynä ei välttämättä ole siihen miksi työnantaja ei halua maahanmuuttajaa työvoimaan. Usein palkkaamatta jättämisen taustalla on ajatus siitä, ettei maahanmuuttaja sopeutuisi työyhteisöön tai pelätään asiakkaiden asenteita maahanmuuttajia kohtaan. Pelloista ja ennakkoasenteista olisi hyvä päästä irti, nimittäin olisi sekä yrityksen, että työnantajan etu, kun maahanmuuttaja otetaan työyhteisöön sillä monikulttuurinen työyhteisö synnyttää helposti uusia kehittämisideoita. Monesti syrjintää ja ennakkoasenteita kokevat työpaikkaa etsivät maahanmuuttajat päätyvät lopulta perustamaan oman yrityksen (Eronen ym. 2014, 64).

3.2 Maahanmuuttajat Suomessa

Ulkomaalaisten maahanmuuton syyt ovat 1990- ja 2000-luvulla olleet pääasiassa muita kuin työntekoon liittyviä, yleisin peruste Suomeen muutossa ovat olleet perhesiteet. Vuonna 2019 maahanmuuttajataustaisten määrä Suomessa oli Tilastokeskuksen syntyperäluokituksen mukaan 423 000, mikä on noin 4,5 prosenttia koko Suomen väestöstä. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut tasaisesti viime vuosikymmenen aikana. Maahanmuuttajien yleisin taustamaa oli vuonna 2019 Venäjä, seuraavaksi suurimpiin taustaryhmiin kuuluivat Viro, Irak ja Somalia (Tilastokeskus 2019).

Koska maahanmuuttoa Suomeen tapahtuu kaikkialta maailmasta, ovat myös syyt monilla hyvin erilaisia. Yksi suurin ryhmä maahanmuuttajia tulee EU- alueelta, heidän yleisimpiä syitä maahanmuuttoon ovat työn haku, opiskelupaikka Suomessa tai avioituminen suomalaisen kanssa. Maahanmuuttajia tulee paljon myös EU-alueen ulkopuolelta, yleisin muuton peruste on perhesiteet, jolla tarkoitetaan tilannetta, jossa suomalaisen tai Suomessa asuvan ulkomaalaisen puoliso tai alaikäinen lapsi saa oleskeluluvan perhesiteen perusteella. Perheenkokoaja, eli Suomessa asuva perheenjäsen, jonka kanssa perhe-elämää on tarkoitus viettää, on voinut muuttaa Suomeen monesta eri syystä. Näitä syitä voivat olla muun muassa työ, opiskelu tai kansainvälinen suojelu. (Sutela & Larja 2015.)

Vaikka nykyään Suomessa on paljon maahanmuuttajia, oli Suomi pitkään maastamuuttomaa. Suomesta lähdettiin siis ennen pois työn perässä, nykyään yhä useampi tulee Suomeen työn ja paremman elämän toivossa. Maahanmuuttajat ovat keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin, esimerkiksi vuonna 2017 Turussa asui 12 346 ulkomaan kansalaista ja muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia oli lähes 21 000, mikä on noin 10 prosenttia koko kaupungin väestöstä. (Väestöliitto 2020.)

3.3 Kotoutuminen

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajaa koskeva suunnitelma kotoutumisesta, eli suunnitelma, jonka tarkoituksena on hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito ja muita yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja. Kotoutumissuunnitelma on

henkilökohtainen ja siksi maahanmuuttaja itse laatii sen yhdessä kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Kaikilla Suomessa asuvilla maahanmuuttajilla, jotka ovat työttömiä tai saavat toimeentulolain mukaista toimeentulotukea ovat oikeutettuja kotoutumissuunnitelmaan. (Arajärvi 2009, 63–65.)

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta on erittäin oleellista päästä mukaan työelämään, sillä kotoutumisen päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olonsa yhteiskunnan aktiiviseksi ja täysvaltaiseksi jäseneksi. Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja kuten uuden kielen oppimisen ja uuden kulttuurin omaksumisen. Myös sosiaalisen verkoston rakentaminen on kotoutumisen kannalta tärkeää. Rakenteellisen kotoutumisen tärkeämpänä osa-alueena pidetään yleensä työllistymistä. Kun maahanmuuttajien kotoutumista seurataan, tarkastellaan siinä myös mahdollista menestymistä koulutusjärjestelmissä ja poliittista osallistumista. (Kotouttaminen.fi)

Yleisvastuu ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisesta ovat kunnilla. Kunnan vastuu koskee niitä maahanmuuttajia, joilla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja jotka saavat toimeentulotukea. Turun kaupunki edistää maahanmuuttajien kotoutumista Kotoutumista edistävän lain velvoitteiden mukaisesti (maahanmuuttajien kotoutumisohjelman laki 1386/2010). Lain tarkoituksena on järjestää maahanmuuttajien kotoutumista edistävää toimintaa osana kunnallisia peruspalveluita ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja. (Turun kaupungin maahanmuuttajien kotoutumisohjelma 2018–2021, 4.)

Yksi kotoutumista edistävä tekijä on hyvä kielitaito. Maahanmuuttajille, jotka harkitsevat yrittäjyyttä Suomessa ovat kielitaitovaatimukset korkealla. Yrittäjiltä vaaditaan kielitaitoa yrityksen perustamisvaiheessa. Yrityksen pyörittämisessä vaaditaan liiketoimintasanaston tuntemista (Aaltonen ym. 2015, 42). Kielitaitoa ja liiketoimintasanastoa maahanmuuttajataustaiset yrittäjät voivat hankkia esimerkiksi yrittäjyyskursseilta, joita myös Turussa tarjotaan kaikille yrittäjyydestä kiinnostuneille.

Hyvä kielitaito liittyy luottamuksen saavuttamiseen. Satu Aaltosen, Jarna Heinosen ja Elina Valtosen vuonna 2015 tekemän tutkimuksen maahanmuuttajayrittäjien palvelutarpeiden kartoittamisesta kävi ilmi, että maahanmuuttajayrittäjien on vaikea luottaa uudessa toimintaympäristössä muihin yrittäjiin. Tutkimuksen mukaan kantasuomalaiset yrittäjät kokevat näin myös maahanmuuttajayrittäjiä kohtaan. Verkostoitumisen ja luottamuspuolan uskotaan selittyvän yhteisen kielen puutteesta, joka vaikuttaa molempipuolisen luottamuksen rakentumiseen (Aaltonen ym. 2015, 64). Kielitaito on yksi tärkein asia osana kulttuurin ymmärtämistä, ja kielitaidon avulla ihmiset selviytyvät elämässä (Aaltonen ym. 2015, 42). Kielitaito ja kulttuurin ymmärtäminen ovat myös maahanmuuttajille, erityisesti alkavalle yrittäjille todella tärkeitä, sillä yrityksen perustamisvaiheessa vaaditaan hyvää kielitaitoa ymmärtääkseen yrityksen byrokraattisia asioita. Kielitaito toimii eräänlaisena porttina kulttuuriin, sillä kun kielitaito on hyvä, se mahdollistaa ihmisiin tutustumisen sekä paremman markkinatutkimuksen. Kielitaidon puute ja vieras kulttuuri koetaan alkavana yrittäjänä haasteellisiksi. Maahanmuuttajien kotoutumista edistävien palveluiden tarkoituksena on tarjota kielellisiä ja kulttuurisia oppeja (Aaltonen toim. 2015, 65). Kieli- ja kulttuuritaitojen puutteista huolimatta maahanmuuttajayrittäjillä on jotain mitä kantasuomalaisilla ei ole. Heillä on yleensä kontakteja lähtömaastaan, mikä antaa heille kilpailuetua, ja koska he tulevat suomalaisten markkinoiden ulkopuolelta he pystyvät tämän vuoksi katsomaan suomalaista palvelu- ja tuotetarjontaa uudesta näkökulmasta luomalla uudenlaista liiketoimintaa. (Aaltonen ym. 2015, 64.)

3.4 Työllistymisen palvelut Turussa

Maahanmuuttaja, joka suunnittelee yrittäjyyttä voi hyödyntää Suomessa tarjottavaa monipuolista julkista palveluverkostoa (Aaltonen ym. 2015, 27). Kotoutumisen kannalta on erittäin tärkeää, että maahanmuuttajille tarjotaan erilaisia neuvonta- ja ohjauspalveluita työllistymiseen, kuten yrittäjyyteen liittyen. Maahanmuuttajien neuvonnan ja ohjauksen tarve on yleensä suurempi kuin kantaväestöön kuuluvien keskimääräinen tarve (Arajärvi 2009, 88). Neuvonnan ja ohjauksen tarvetta voidaan selittää muun muassa kielellisinä ja kulttuurillisina haasteina. Maahanmuuttajien kotoutumisprosessin, erityisesti työllistymisprosessin kannalta keskeiset viranomaiset ovat

työvoimaviranomaiset, mutta eri vaiheissa myös terveydenhuollolla, sosiaalihuollolla ja Kansaneläkelaitoksella on tärkeä osuutensa (Arajärvi 2009, 87). Internetissä on paljon tietoa, joita maahanmuuttaja saattaa tarvita kotoutumisensa edistämiseksi mutta ei voida olettaa, että henkilö osaa hakea palveluita sitä kautta ja löytää oikeaa tietoa ongelman ratkaisemiseksi. Kaikille maahanmuuttajille on tarjottava maahanmuuttajapalveluja, kaikki eivät niitä tarvitse tai osa tarvitsee vain vähän, mutta jokaiselle niitä on kuitenkin yhdenvertaisuuden nimissä tarjottava (Arajärvi 2009, 87–88). Perusoikeudet koskevat kaikkia Suomen lainkäytön piiriin kuuluvia henkilöitä. Yksittäisistä perusoikeuksista maahanmuuttajien kannalta tärkeä on useissa tapauksissa perustuslain 6§, joka sisältää maahanmuuttajien kannalta keskeisen perusoikeuden, yhdenvertaisuuden. Perustuslain yhdenvertaisuussäännöistä täydentävät tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki (Perustuslaki 1999/731).

Todennäköisesti maahanmuuttajien kannalta keskeisiä ongelmia työllistymisessä ovat työtehtävien kannalta riittämätön suomen tai ruotsin kielen taito, sekä koulutuksen ja osaamisen puute, myös heikot verkostot suomalaisessa yhteiskunnassa tuottavat ongelmia työn saamiseen. Suomessa vuonna 2014 asuneesta ulkomaalaistaustaisesta 25–54-vuotiaasta väestöstä joka kuudennella ei ollut perusasteen jälkeistä koulutusta. Osuus on selvästi suurempi kuin suomalaistaustaisella väestöllä. (Sutela & Larja 2015, väestöliitto.)

Maahanmuuttajien kotoutumista halutaan edistää monin tavoin, siksi Turussa onkin paljon työllistymiseen liittyviä palveluita, joilla työllisyyttä hoidetaan aktiivisesti. Turussa sijaitseviin maahanmuuttajien työllisyyttä tukeviin palveluihin lukeutuvat muun muassa Osaamispiste, Työpiste, TE-toimisto ja useat meneillään olevat hankkeet. Palveluiden tarkoituksena on löytää pitkän tähtäimen ratkaisu asiakkaan tilanteeseen. Palveluiden tavoitteena on esimerkiksi työllistää maahanmuuttajat ja ennaltaehkäistä työttömyyttä (Aaltonen ym. 2015, 28). Opastusta työnhakuun ja koulutuksiin ovat oikeutettuina kaikki ne maahanmuuttajat, jotka ovat rekisteröityneet työnhakijoiksi. Työllistyä voi tietenkin myös perustamalla oman yrityksen. Maksutonta yritysneuvontaa Turussa voi hakea yrityspalvelupiste Potkurista ja Tempo- hankkeesta. Tempo-

hanke auttaa myös aloittelevaa yrittäjää yrityksen ideoinnissa ja oman urapolun rakentamisessa (Turku.fi). Työllistymistä tukevien palveluiden tarkoituksena on myös tukea aloittavia yrittäjiä heidän yrityspolullaan.

4 MENETELMÄT

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää maahanmuuttajataustaisten yrittäjien kokemuksia mahdollisia haasteita heidän toimiessaan yrittäjinä Suomessa. Aineiston keruussa olen käyttänyt sekä laadullisia (kvalitatiivisia), että määrällisiä (kvantitatiivisia) menetelmiä, tässä kehittämistyössä käytettäväksi menetelmiksi valikoituivat kysely ja erilaiset haastattelut. Tämä on siis konstrukttiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena on kehittämistehtävän pohjalta luoda jokin konkreettinen tuotos. Työstä syntyvän tuotoksen tarkoituksena on luoda teoriaan perustuva uudenlainen käytännönläheinen malli jonkin ongelman ratkaisemiseksi ja tuoda uutta tietoa käytännön ongelmaan (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 65). Menetelminä toimii erilaiset haastattelumuodot toteutettuna maahanmuuttajien kanssa työskenteleville ammattilaisille ja tekemäni sähköinen lomake, webropol-kysely maahanmuuttajayrittäjille.

4.1 Webropol-kysely

Sähköiset kyselyt ovat viime aikoina yleistyneet. Sähköisen tiedonkeruun erityisiä vahvuuksia ovat edullisuus, nopeus ja vaivattomuus. Kyselytutkimuksen toteuttamiseen ja lomakesuunnitteluun on tarjolla erilaisia ohjeistuksia. Kyselytutkimus aloitetaan perehtymällä aikaisempiin tutkimuksiin ja aineistoihin. Kyselyä suunniteltaessa on hyvä olla selvillä kysymykset, joita tarvitaan työn tavoitteiden saavuttamiseksi (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 130–131). Kyselyä suunniteltaessa on tärkeää laatia selkeä lomake ja kysymykset, jotta ne ovat selkeitä ja tarkkoja. Kyselyä laatiessa on tärkeää myös ottaa huomioon kysymysten määrä ja niiden oikea järjestys. Kyselyssä on erityisen tärkeää tarjota vastaajalle ”ei mielipidettä” -vaihtoehto ja tarjota myös mahdollisuutta avoimille kysymyksille, jotta voi saada mahdollisimman monipuolisia vastauksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 194–197.)

Valitsin yhdeksi käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi kyselyn, kysely on yksi eniten käytetyistä tiedonkeruun menetelmistä. Kyselytutkimuksen etu nopeuden lisäksi on, että sen avulla voidaan tehokkaasti kysyä monia asioita suurelta määrältä ihmisiä. Kyselyt tuottavat tyypillisesti paljon numeroihin perustuvia tuloksia, joita voidaan käsitellä tilastollisesti (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 121). Kyselytutkimuksen hyvien ominaisuuksien lisäksi on kuitenkin olemassa myös kyselyn heikkoja ominaisuuksia, joita voivat olla väärennetyt vastaukset tai ettei kohderyhmä vastaa kyselyyn, jolloin tapahtuu kato vastaajien joukossa.

Käytettäväksi menetelmäksi valikoitui kysely, koska se sopii tilanteeseen, jossa tutkittava aihe tunnetaan jo hyvin, mutta halutaan varmistua sen paikkansa pitävyydestä. Kyselyä menetelmänä voidaan käyttää myös silloin kun halutaan selvittää jonkin asian lähtötilanne (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 40). Kysely käytettävänä menetelmänä sopii kehittämistyölleni erityisen hyvin, koska maahanmuuttajayrittäjistä ja heidän kokemista haasteistaan tiedetään jo jonkin verran aiemmin tuotettujen tutkimusten ja haastatteluiden pohjalta, mutta jotta sain totuudenmukaisia ja ajankohtaisia ajatuksia kohderyhmältäni yrittäjyyden haasteista, valikoitui kysely yhdeksi käytettävistä menetelmistä.

Webropol-kysely- ja raportointityökalulla toteuttamani kyselyn (ks. Liite 1) kysymyspatteriston olen toteuttanut yhdessä Varsinais-Suomen yrittäjien palveluasiantuntija Hanna Tarvaisen kanssa. Kysely on tarkoitettu kaikille Varsinais-Suomessa asuville maahanmuuttajataustaisille henkilöille, jotka toimivat palvelualueen yrittäjänä. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, millaisia asioita yleensä koetaan haasteelliseksi yrittäjänä toimimisessa Suomessa, ja miten koetuissa haasteissa voitaisiin jatkossa auttaa. Kyselyn tarkoituksena on osallistamisen avulla saada maahanmuuttajayrittäjät vastaamaan heidän tilannettaan koskevaan kartoittavaan kyselyyn ja saada sitä kautta kohderyhmän kokemat tuntemukset esille. Opinnäytetyölleni oli erittäin tärkeää saada ajankohtaista ja suoraan yrittäjiltä itseltään tulevia ajatuksia esille yrittäjyydestä, koska vain siten saadaan todella selville maahanmuuttajayrittäjien todellinen tilanne.

Kyselyssä kartoitettiin yrityksen toimialaa, yrityksen kokoa ja ajatuksia yrittäjänä toimimisesta erilaisten kysymysten avulla. Kyselyssä kartoitin myös vastaajien ajatuksia siitä, millaisiin asioihin he kaipaavat lisää apua yrittäjyydessä ja millä kielillä. Halusin myös ottaa selville minkälaisia yrittäjille tarkoitettuja palveluita vastaajat ovat käyttäneet tai käyttävät edelleen apua saadakseen vai käyttävätkö he sellaisia, vaikka ehkä olisi tarvetta. Kyselyn toteuttamisen aloitin jalkautumalla Varsinais-Suomessa sijaitseviin yrityksiin maaliskuussa 2020 ja viimeiset vastaukset sain kerättyä elokuussa 2020. Yrittäjille suunnattua kyselyä levitin jalkautumalla yrityksiin, puhelinsoittojen avulla ja levittämällä kyselyä sähköisesti. Kyselyyn vastasi yhteensä 28 maahanmuuttajayrittäjää.

Kyselyn toteuttamisessa ilmeni jonkin verran haasteita. Haasteiksi koin kielimuurin, sillä joidenkin kontaktoitujen yrittäjien kanssa oli vaikeaa löytää yhteistä kieltä, ja joidenkin kanssa taas ei ollut lainkaan yhteistä kieltä, jolloin kyselyn toteuttaminen oli täysin mahdotonta. Myös kyselyn toteuttamisen ajankohta loi haasteita, sillä kevään 2020 korona tilanteen takia jouduin keskeyttämään yrityksiin jalkautumisen kokonaan ja siirtyä levittämään kyselyä kotoa käsin puhelimen avulla. Kyselyn levittämisen työkaluina kokeilin sähköpostia, puhelinsoittoja ja sosiaalista mediaa. Sähköpostin kautta en tavoittanut juurikaan yrittäjiä, uskon sen johtuvan kielimuurista tai siitä että viestini saattoivat joutua sähköpostin roskakoriin. Jalkautumisen lisäksi puhelinsoitto ja sosiaalinen media osoittautuivat tehokkaiksi keinoiksi olla yhteydessä yrittäjiin. Puhelinsoitto toki loi omat haasteensa vastauksien keräämiseen, sillä useimmiten internetissä ilmoitetut löytämäni yrityksen puhelinnumerot olivat yritysten, kuten ravintoloiden suoria numeroita asiakkaita varten, jolloin yrityksen omistajaa oli vaikeaa tavoittaa. Yksi hyväksi havaittu lähestymismuoto yrittäjien tavoittamiseen oli myös Facebook. Sitä kautta sain tavoitettua muutamia yrittäjiä ja kyselyä myös levitettiin yrittäjien toimesta sitä kautta. Sosiaalinen media on tehokas ja nykyaikainen paikka toimittaa jotakin asiaa eteenpäin.

Kysely tutkimusmenetelmänä on mielestäni hyvä, sillä sen avulla saa kerättyä tietoa kohderyhmältä objektiivisesti. Yrittäjät pääsivät itse vastaamaan kyselyyn täyttämällä

sen joko itsenäisesti tai minun avustamana. Koen että vastaajien määrä koko kohde-ryhmää nähden jäi hieman suppeaksi, ja siten antaa näin vain viitteitä siitä, millaisena maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat yrittäjänä toimimisen, joten saamiani tuloksia ei kannata lähteä yleistämään. Saamani vastaukset ovat hyödyllisiä ja suuntaa antavia sille, miten voisimme yrittäjien toimintaa auttaa ja millaista tukea heille kannattaisi tarjota.

4.2 Asiantuntijahaastattelu

Toinen käyttämäni menetelmä on haastattelu, joka on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä kehittämistyössä. Yksi käyttämästäni haastattelumuodoista on strukturoitu haastattelu, jolla tarkoitetaan hyvin kyselyn kaltaista toteutusta, jossa haastattelija on etukäteen suunnitellut tarkan haastattelurungon. Toinen käyttämäni haastattelumuoto oli avoin haastattelu. Avoimen haastattelun ideana on, että ennalta sovitusta haastatteluaiheesta keskustellaan yleisesti ja keskustelu on avointa. Avoin haastattelu sopii erityisesti silloin käytettäväksi menetelmäksi, kun halutaan keskustelun olevan avointa ja herättää keskustelua ja silloin kun tarvitaan taustatyötä ennen kvantitatiivisen tutkimuksen tekemistä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 108–109.)

Haastattelin yhteensä kolmea eri asiantuntijaa, jotka toimivat jollakin tavalla maahanmuuttajien työllistymisen parissa. Ensimmäisellä haastattelukerralla haastattelin Turun kaupungin työntekijää ja yrityskoordinaattoria Muhis Azizia ja Tempo hankkeen ohjausryhmään kuuluvaa maahanmuuttajayrittäjää Pouya Mohammadia. Ensimmäinen haastattelu toteutettiin avoimena haastatteluna. Haastattelun teema oli siis sovittu ennalta, haastattelun keskustelun kulku oli avointa ja oli epämuodollinen haastattelu-tilanne. Avoimen haastattelun tarkoituksena oli tehdä kehittämistehtävääni varten taustatyötä ja vertailla keskenään jo saamiani yrittäjien vastauksia asiantuntijoiden ajatuksiin ja huomioihin. Toisen asiantuntijahaastattelun toteutin strukturoituna haastatteluna, eli olin valmistellut tarkkaan käytävät kysymykset aiheen ympärille.

Haastateltavana oli myös Yritysneuvonta Potkurin yritysneuvoja Maarit Tontti. Strukturoidussa haastattelussa sain luvan haastattelun äänittämiseen, joka on aina hyvä asia sen takia, että voi myöhemmin palata haastattelutilanteeseen. Yritysneuvojan haastattelun tarkoituksena oli luoda kokonaiskuvaa siitä, millaisena maahanmuuttajien työllistymisen edistämisen parissa työskentelevä ammattilainen näkee yrittäjyyden haasteet ja vahvuudet.

Haastatteluiden teemoina olivat maahanmuuttajayrittäjien yleisimmät haasteet yrittäjyydessä verrattuna kantasuomalaisiin sekä kieli, jolla asiantuntijoiden mielestä yritysneuvontaa olisi hyvä tarjota ja mitä mieltä he ovat yrittäjien verkostoitumisen tasosta. Haastatteluihin valitsemani teemat olen valinnut aiemmin tutkittujen maahanmuuttajayrittäjiä koskevien tutkimusten pohjalta. Haastatteluihin valitut teemat valitsin myös tukemaan maahanmuuttajayrittäjille suunnattua kyselyä ajatellen, jotta saan mahdollisimman paljon aineistoa tukevaa materiaalia kyselyiden pohjalta, ja jotta voin etsiä myös mahdollisia eroavaisuuksia asiantuntijoiden ja yrittäjien tämänhetkisten ajatusten perusteelta.

5 AINEISTON TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

Maahanmuuttajayrittäjien ja kantaväestöön kuuluvien yrittäjien kokemat haasteet yrittäjyydessä ovat useimmiten hyvin samankaltaisia. Tuula Jorosen, vuonna 2012 tekemän tutkimuksen mukaan kantasuomalaiset yrittäjät kokevat hyvin samankaltaisia haasteita, joita myös maahanmuuttajat kokevat (Joronen 2012, 159). Suomessa toimivat yrittäjät kokevat haasteelliseksi esimerkiksi markkinoinnin, rahoituksen saamisen ja asiakashankinnat. Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat olivat kuitenkin kanta- väestöä yleisemmin kokeneet näissä suurissa vaikeuksissa, ja monilla heistä oli lisäksi ollut suuria vaikeuksia monien yritystoimintaan liittyvien virallisten asioiden hoitamisessa, joka yleensä johtuu puutteellisesta suomen kielen taidosta. (Joronen 2012, 181.)

Tässä luvussa käyn teemoittain läpi kyselyn ja haastatteluiden pohjalta saamiani tutkimustuloksia ja niiden analyysia. Keräämästäni aineistosta on havaittavissa kolme teemaa, jotka ovat: 1. ajatuksia yrittäjänä toimimisesta Suomessa, 2. yrittäjänä toimimisen mahdolliset haasteet sekä 3. yrittäjien kokema avun tarve. Tarkastelun kohteeksi olen valinnut kyselyn kysymykset, jotka nousivat esille Turun kaupungin työntekijän ja yrityskoordinaattorin Muhis Azizin ja Tempo hankkeen ohjausryhmään kuuluvan maahanmuuttajayrittäjän Pouya Mohammadin haastattelun pohjalta.

Maahanmuuttajayrittäjille toteuttamani kysely sai kaikkiaan 28 vastausta, vastaajat toimivat eri palvelualojen yrittäjinä, joista suurimpana vastaajaryhmänä toimi majoi- tus- ja ravitsemistoiminnan yrittäjät, joita oli kokonaisuudessaan 11 ravintola-alan yrittäjää eli 39 prosenttia koko kyselyn vastaajista. Seuraavaksi suurimpia vastaajaryhmiä olivat tukku ja vähittäiskaupan yrittäjät sekä parturialan yrittäjät, molemmista ryhmistä sain kerättyä 5 vastaajaa. Muita kyselyyn osallistuneita toimialoja olivat rakentaminen, terveys- ja sosiaalipalvelut, auto- ja liikennöintiala, rahoitustoiminta ja tulkki (ks. Kuvio 1).

	n	Prosentti
Tukku ja vähittäiskauppa	5	17 %
Rakentaminen	1	3 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	11	39 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	1	3 %
Jokin muu, mikä?	10	35 %

Kuvio 1: Kyselyyn vastanneet palvelualan yrittäjät

5.1 Ajatuksia yrittäjänä toimimisesta Suomessa

Maahanmuuttajayrittäjille suunnatussa kyselyssä halusin ottaa selvää siitä millaisena he oikein kokevat yrityksen perustamisen Suomessa ja minkälaisena yrittäjänä toimiminen koetaan. Nämä kaksi kysymystä toteutin position avulla, jossa vastaaja sai valita omaa mielipidettään parhaiten vastaavan numeron asteikolta 1-5. Vastausvaihtoehdoissa numero 1 kuvastaa kaikkein heikointa vastausvaihtoehtoa ja numero 5 puolestaan kaikkein parasta vastausvaihtoehtoa.

Kyselyyn vastanneiden mielestä yrityksen perustaminen Suomeen on suhteellisen helppoa. Kaikista vastanneista 10 eli 36 prosenttia valitsi vastausvaihtoehdoksi numeron neljä, eli vastaajat olivat sitä mieltä, että he ovat saaneet lähes aina apua ja tukea yrittäjyyteen liittyvissä asioissa. Vastajista 8 eli 28 prosenttia oli valinnut numeron 3, joka vastasi vaihtoehtoa ” en osaa sanoa”, kun taas puolestaan vastajista 6 eli 21 prosenttia oli valinnut vastausvaihtoehdon 5 eli kaikkein korkeimman vastausvaihtoehdon (ks. Kuvio 2).

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
Avun saaminen on ollut vaikeaa	2	2	8	10	6	Olen saanut aina apua ja tukea	28	3,57	4
	7%	7%	28%	36%	21%				

Kuvio 2: Millaista on ollut perustaa yritys Suomeen?

Vertailun vuoksi otin kyselyssä myös selvää millaisena yrittäjät kokevat yrittäjänä toimimisen Suomessa, eli onko yrittäjyys heidän mielestään helppoa vai vaikeaa. Tulokset yrityksen perustamisesta ja yrittäjänä toimimisesta erosivat todella paljon keskenään. Saamistani tuloksista on havaittavissa, että yrittäjät kokevat yrityksen perustamisen olevan suhteellisen helppoa, kun taas yrittäjänä toimiminen koettiin lähes hankalaksi. Vastaajista yli puolet eli 15 vastaajaa (54 %) kokivat kyselyn mukaan yrittäjänä toimimisen vaikeaksi, mutta kuitenkin vastaajista 8 eli 28 prosenttia ovat sitä mieltä, että yrittäjänä toimiminen on helppoa (ks. Kuvio 3).

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
Todella vaikeaa	2	15	3	8	0	Todella helppoa	28	2,61	2
	7, %	53%	10%	28%	0%				

Kuvio 3: Minkälaisena koet yrittäjänä toimimisen Suomessa?

Saamieni tulosten mukaan yrittäjät näyttäisivät kokevan saavansa apua yrityksen perustamiseen ja kokevat siitä syystä yrityksen perustamisen olevan helppoa. Yrittäjänä toimiminen puolestaan koetaan huomattavasti paljon vaikeammaksi. Kyselyssä otin myös selvää millaisia yrityksille suunnattuja palveluita he käyttävät, ja mistä eri paikoista he ovat saaneet neuvoa yritykseen liittyvissä asioissa. Tarkoituksena on kartoittaa palveluita, joita yleisemmin yrittäjät käyttävät ja ottaa selville onko joukossa palveluita, joita ei käytetä tai käytetään vain harvoin.

Kyselyssä kysyin vastaajilta mistä he ovat saaneet apua ja neuvoa yritysasioissa. Tähän kysymykseen vastasi 27 vastaajaa, eli yksi vastaajista jätti kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen. Tulosten mukaan yleisimmät palvelut, joista yrittäjät ovat saaneet apua ovat verotoimisto, TE-toimisto ja Yritysneuvonta Potkuri. Vastaajista jopa 48 prosenttia vastasi saaneensa verotoimistosta apua yritysasioihin ja yritysneuvonta Potkurista 37 prosenttia vastaajista. Verotoimiston suuren vastausprosentin koen johtuvan siitä, että jokainen alkava yrittäjä asioi varmasti jossain kohtaa verotoimistossa erilaisten yritystä koskevien asioiden takia, joten siitä syystä sieltä on helppo saada apua, kun palvelu on jo ennestään tuttua. Avun lähteeksi TE-toimiston mainitsi 41 prosenttia, tulkitsen suuren prosenttiosuuden muodostuvan muun muassa siitä, että useimmat työelämään suuntaavat asioivat jossain kohtaa TE-toimistossa.

Starttiraha nousi yleisimmäksi palveluksi 35 prosentilla, joita yrittäjät ovat käyttäneet yrityspolkunsa aikana. Näin ollen yritysneuvonta Potkuri mainittiin useassa vastauksessa paikkana, josta yrittäjät kokevat saavansa apua. Noin 37 prosenttia vastaajista oli siis sitä mieltä, että yritysneuvonta Potkurista saa apua ja neuvoa yrittäjyyteen liittyvissä asioissa. Muita palveluita, joita yleisemmin käytettiin, oli Suomen Yrittäjät (11 %), Kauppakamari (3 %), Kaupungin työllisyyspalvelut (22 %), Työpiste (26 %) ja Varsinais-Suomen Yrittäjät (7 %). Muita palveluita, joita yrittäjät mainitsevat saavansa apua ja joita ovat maininneet avoimessa tekstikentässä ovat oma pankki, lakimies, tilitoimisto, ystävät ja Baana- hanke.

Maahanmuuttajayrittäjien vastausten perusteella halusin ottaa vertailun vuoksi myös selvää, millaisena kantasuomalainen aloitteleva yrittäjä näkee yritysmaailman. Päädyin haastattelemaan keväällä 2020 StuDisco Oy:n toimitusjohtajaa Venla Elovaaraa siitä millaisena hän kokee yrittäjyyden Suomessa. Elovaara on perustanut yrityksensä alkuvuonna 2020. Päädyin haastattelemaan häntä, koska koen aloittelevalla yrittäjällä olevan tuoreessa muistissa millaisia haasteita yrityksen alkuaikoina mahdollisesti tuli vastaan. Haastattelun toteutin strukturoituna sähköpostihaastatteluna.

Haastattelun vastauksissa huomasin hyvin paljon samankaltaisuuksia kuin mitä olin saanut tekemääni maahanmuuttajayrittäjien kyselyyn. Samankaltaisuuksia ilmeni muun muassa asioissa, joita koetaan helpoiksi ja mitkä vaikeiksi. Kysyin Elovaaralta haastattelussa kysymyksiä, jotka olin muokannut maahanmuuttajayrittäjille toteutetun kyselyn ja siihen saamieni vastauksien pohjalta. Haastattelussa kysyin muun muassa, millaisena hän kokee yrityksen perustamisen Suomessa, millaiset asiat ovat hänen mielestään yrittäjänä helppoja ja vaikeita, ja millaisiin asioihin hän olisi kaivannut apua yritystään perustaessa.

Haastattelussa Elovaara mainitsi yrityksen perustamisen olevan helppoa, mutta mainitsi yrittäjyyteen liittyvän paljon uusia, lähinnä byrokraatiaan liittyviä asioita, joista pitää ottaa selvää ja olla valppaana, jotta yritys on perustettu luvanvaraisesti. Hän myös mainitsi, että alkava yrittäjä kaipaisi hänen mielestään enemmän tukea markkinointiin ja mainitsi myös alkavan yrittäjän tarvitsevan apua myös kirjanpitoon liittyvissä asioissa. Kyselyyn vastanneet maahanmuuttajayrittäjät ilmaisivat kyselyssä kokevansa siis samankaltaisia haasteita yrittäjyyden polulla, mutta usein koetut haasteet ovat paljon suurempia heille kuin kantasuomalaisille.

5.2 Yrittäjyydessä koettavat mahdolliset haasteet

Pankkitilin avaaminen ja yrityksen rekisteröinti koettiin olevan kaikkein helpoimpia asioita yrittäjyydessä yrityksen perustamisvaiheessa. Vastaajista 79 prosenttia ilmaisi pankkitilin avaamisen olevan helpointa ja 57 prosenttia puolestaan oli sitä mieltä, että yrityksen rekisteröinti oli helpointa. Moni yrittäjä kokee saavansa paljon hyödyllistä tietoa ja apua yrittäjyyteen liittyen, jolloin myös pankkitilin avaaminen koetaan helpoksi, mutta taas rahoituksen saamista ei nimetty niin usein, sillä vain 21 prosenttia oli sitä mieltä, että rahoituksen saaminen on Suomessa helppoa.

Kun olin kartoittanut asiat, jotka usein koetaan yrittäjyydessä helpoiksi, kysyin myös yrittäjiltä mitkä asiat ovat puolestaan vaikeita heidän mielestään. Ehdottomasti isoim-

miksi haasteiksi yrityspolun alussa osoittautui olevan oleskelulupa-asiat (32 %) ja oikean tiedon saaminen (32 %), oikean tiedon saamisella kyselyssä tarkoitettiin kaikkia yritystä koskevia byrokraattisia asioita. Rahoituksen saaminen jakaa selkeästi mielipiteitä yrittäjien kesken, osa yrittäjistä (21 %) oli kyselyssä sitä mieltä, että rahoituksen saaminen on helppoa, kun taas vaikeaksi sen koki lähes yhtä suuri joukko, (18 %). Verotoimiston kanssa asiointi koetaan suhteellisen neutraaliksi, siellä asioinnin ei juurikaan mainittu olevan helppoa eikä vaikeaa.

Yrittäjyyden haasteita selvittäessä haastattelin yritysneuvonta Potkurin yritysneuvojaa Maarit Tonttia, joka on jo useamman vuoden työskennellyt maahanmuuttajayrittäjien neuvonnan parissa. Haastattelin Tonttia kysymällä samoja asioita, joita kysyin myös maahanmuuttajayrittäjille suunnatussa kyselyssä. Halusin saada selville millaista tukea hänen mielestään maahanmuuttajayrittäjät kaipaavat, ja johon olisi hänen mielestään hyvä kiinnittää enemmän huomiota. Otin myös selvää millaiset asiat saattavat aiheuttaa yrittäjille erilaisia haasteita.

Yritysneuvonta Potkurissa tarjotaan ilmaista neuvontaa yrittäjille, jotka ovat jo aikeissa perustaa yrityksen. Potkurissa tarjolla oleva neuvonta järjestetään vain suomen, ruotisin tai englannin kielellä. Tontin mukaan olisi ehkä jopa hyvä, jos neuvonnassa tarjottavia kieliä olisi enemmän, sillä kielitaito voi olla monelle haaste yrittäjyydessä, vaikka heille neuvontaan hakeutuvat yrittäjät osaavat jo jonkin verran suomea.

Maahanmuuttajat kokevat yrittäjyydessä hyvin monenlaisia haasteita ja ne ovat yleensä samanlaisia kuin kantasuomalaisten kokemat haasteet. Tontin mukaan maahanmuuttajayrittäjille haasteelliseksi luo heikko kielitaito, joka vaikuttaa byrokraattisiin asioihin kuten yrityksen rekisteröinti. Kuten myös maahanmuuttajayrittäjät ja Elovaarakin mainitsivat haastattelussa, yrityksen perustaminen Suomeen on todella yksinkertaista, mutta yrityksen rekisteröimiseen ja luvanvaraisiin asioihin perehtyminen vie paljon aikaa ja jopa ovat usein maahanmuuttajayrittäjille todella vaikeita asioita.

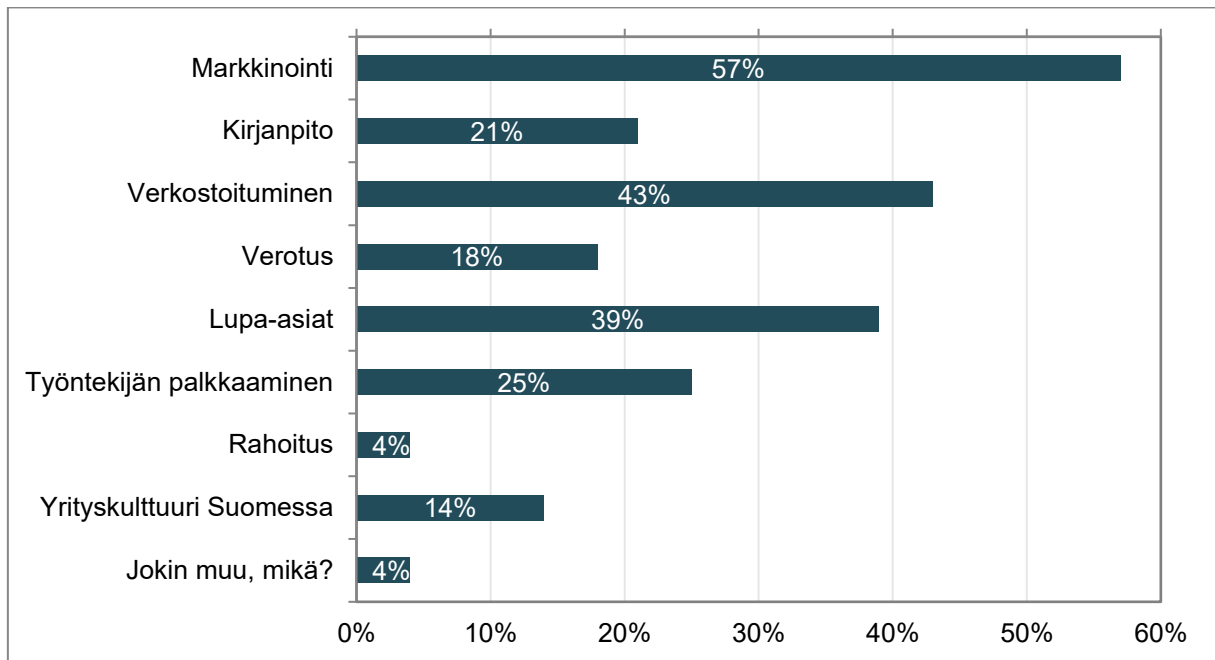
Tontin haastattelusta kävi ilmi verkostoitumisen olevan asia, johon hänen mielestään maahanmuuttajat tarvitsisivat markkinointiin liittyvän ohjauksen ohella lisää tukea. Verkostoitumisessa on paljon hyviä puolia, se lisää suhteita kantaväestöön ja muihin yrittäjiin. Tontin mielestä verkostoituminen on yksi haasteellisemmista asioista, yrittäjät saattavat ilmaista halunsa verkostoitumiseen, mutta eivät välttämättä osaa verkostoitumista tai löydä oikeaa tietoa. Kuten kyselyssä kävi ilmi, suurin osa maahanmuuttajayrittäjistä kaipaasi lisää tukea verkostoitumiseen, ja vain harva edes tietää tai on käyttänyt mitään yrittäjille suunnattua palvelua.

5.3 Yrittäjien kokema avun tarve

Opinnäytetyöni tarkoituksena on ottaa selvää maahanmuuttajayrittäjiä haastatteleamalla millaisia mahdollisia ongelmia he kokevat toimiessaan yrittäjänä. Kysyin siis tekemässäni kyselyssä yrittäjiltä, minkälaisiin asioihin he kaipaavat apua yrittäjyyden tuomissa eri haasteissa. Vastausvaihtoehtoina vastaajalla oli mahdollisuus valita yksi tai useampi vastausvaihtoehto, joka kuvastaa yksilön mielipidettä apua tarvitsevaan teemaan, jotka liittyvät yrittäjyyteen (ks. Kuvio 4).

Kuvion 4 perusteella huomataan, että kyselyyn saamani vastaukset yrittäjiltä nosti esille muutamia isoja teemoja, jotka mainittiin usein kaikkein vaativimmiksi ja jotka koetaan yrittäjyydessä olevan vaikeita (ks. Kuvio 4). Kaikkein merkittävin huomio, jonka kuvion 4 perusteella tein on se, että yrittäjät kokevat markkinoinnin olevan kaikkein vaativin asia yrittäjyydessä sillä yli puolet kyselyyn vastanneista, eli 57 prosenttia mainitsi sen olevan haastavaa. Verkostoituminen (43 %) ja yrityksen lupa-asiat (39 %) olivat seuraavaksi suurimpia teemoja, joita yrittäjät olivat nimenneet. Myös työntekijöiden palkkaaminen koettiin jokseenkin haastavaksi, sillä 25 prosenttia vastanneista olivat valinneet sen. Työntekijöiden palkkaamiseen liittyvät asiat nousivat esille myös tekemäni yleisen yrittäjien haastattelun perusteella. Useat yrittäjät ilmaisivat huolensa kyvystään pystyä palkkaamaan lisää työntekijöitä, säilyttämään nykyiset työntekijät ja muutama yrittäjät ilmaisi myös huolensa työntekijöiden motivaation puutteesta ja

siitä, miten motivaatiota saisi pidettyä yllä. Uskon kevään 2020 koronatilanteen olevan yksi vaikuttava tekijä siihen, miksi niin moni yrittäjä kertoi huolensa työntekijöihin liittyen.

Kuvio 4: Maahanmuuttajayrittäjien ajatuksia lisää tukea vaativissa teemoissa N=28.

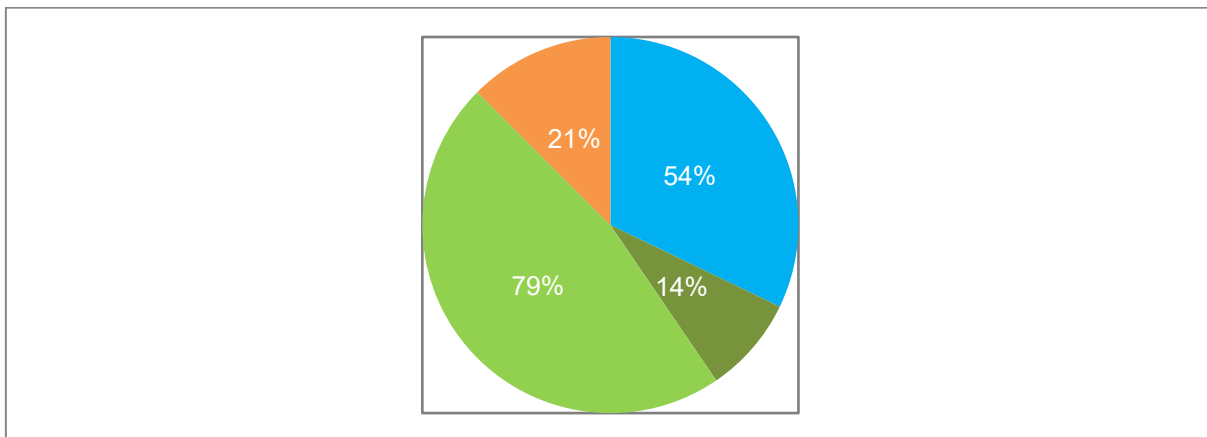
Muhis Azizin ja Pouya Mohammadin asiantuntijahaastattelun ja yrittäjien kyselystä saamien vastausten perusteella pystyy huomaamaan todella paljon samankaltaisuuksia yrittäjien kokemissa haasteissa. Azizi mainitsi muun muassa, että yrittäjät kokevat todella paljon haasteita yrityksen markkinoinnissa, hän mainitsi, että haasteita markkinointiin luo varsinkin kulttuurierot mainonnassa ja se, miten löytää kohderyhmään kuuluvia henkilöitä. Kulttuurierot mainonnassa näkyvät Azizin mukaan tavalla ja tyyllillä, joilla Suomessa on totuttu mainostamaan. Suomalaiset käyttävät usein mainonnassa vain yksinkertaisuutta hyväksi, kun taas maahanmuuttajat ovat tottuneet käyttämään paljon eläväisempää sisältöä markkinoinnissa. Asiantuntijahaastattelussa nousi myös esille kirjanpitoon liittyvät haasteet, myös kyselyyn vastanneet yrittäjät ovat sitä mieltä, että kirjanpito ja verotus koetaan haastaviksi. Mohammadin mukaan

yrittäjät yleensä tunnistavat ongelmat, mutta eivät välttämättä tiedä miten pitäisi tilanteessa toimia, esimerkiksi laskuihin liittyvät asiat ja verotus koetaan hankaliksi, mutta avun löytäminen voi olla vaikeaa. Samat teemat nousevat myös kyselyn pohjalta esille, ei kuitenkaan niin isossa osassa kuin asiantuntijat mainitsivat sen omasta mielestään olevan, sillä 21 prosenttia vastaajista mainitsi kirjanpidon olevan haastavaa ja verotuksen valitsi 18 prosenttia vastaajista (ks. Kuvio 4).

Kyselyssä halusin ottaa myös selvää, kokevatko yrittäjät kielimuurin olevan esteenä yritystoiminnan sujumisessa. Kielimuurilla tarkoitetaan puutteellisen kielitaidon aiheuttamia vaikeuksia. Asiantuntijahaastattelussa nousi esille huoli, että maahanmuuttajayrittäjät kokevat suomen kielen heikon osaamisen olevan monille esteenä yrityksen toiminnassa. Azizi ja Mohammadi ovat haastattelussa sitä mieltä, että yrittäjät tarvitsevat enemmän oman kielistä ohjausta, sillä suomen kielen puute luo isoja ongelmia ja aiheuttaa tahatonta yrittäjien ymmärtämättömyyttä.

Kysyin yrittäjiltä suoraan millä kielellä he haluaisivat saada palvelua yritysasioissaan. Yllätykseksi iso osa vastaajista mainitsi haluavansa palvelua suomen kielellä (54 %), mutta isoin osa vastaajista silti ilmaisi haluavansa palvelua englannin kielellä (79 %). Uskon englannin kielen saavan isoimman osuuden vastauksissa, sillä useimmat haastattelemani yrittäjät omasivat hyvän englannin kielen taidon. Vastaajista 21 prosenttia ilmoitti kuitenkin haluavansa palvelua muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Avoimeen tekstikenttään sain toivotuiksi palvelukieliksi vastauksina arabian, somalin, kurdin ja turkin kielen. Vastausvaihtoehdoiksi valitsin ainoastaan suomen, ruotsin ja englannin kielen avoimen vastausvaihtoehdon lisäksi, sillä vain näillä kielillä on yleisimmin mahdollista saada ohjausta yritysasioissa. Kuvioista 5 on nähtävissä jaottelu siitä, millä kielillä yrittäjät toivoisivat saavansa jatkossa ohjausta liittyen yritysasioihin. (Ks. Kuvio 5)

	n	Prosentti
Suomi	15	54 %
Ruotsi	4	14 %
Englanti	22	79 %
Muu kieli, mikä?	6	21 %

Kuvio 5: Yrittäjien toivomat kielet yrityksen ohjauksessa ja neuvonnassa.

6 KOULUTUSKALENTERI YRITTÄJYYDEN TUEKSI

Opinnäytetyön tietoperustan ja kerätyn aineiston pohjalta syntyi kehittämistyöni lopullinen tuotos. Opinnäytetyöstäni syntynyt konkreettinen tuotos on *Koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien tueksi* (ks. Liite 2). Koulutuskalenteri muodostui keräämäni aineiston pohjalta ja syntyi tilaajan tarpeesta kehittää toimiva työkalu maahanmuuttajayrittäjien yrityspolun tueksi. Koulutuskalenteri on työkalu maahanmuuttajayrittäjien ohjauksen parissa toimiville ammattilaisille ja on suunniteltu toimimaan yrityspolun osana maahanmuuttajataustaisten yrittäjien ohjauksessa ja neuvonnassa. Tässä luvussa koulutuskalenterista on nähtävissä kansi (ks. Kuva 1).

Koulutuskalenterin tarve nousi esille keväällä 2020 Tempo-hankkeessa suorittamani yhteisöpedagogi tutkinnon kehittävän harjoittelun aikana. Tempo-hanke toivoi saavansa toimivan työkalun maahanmuuttajayrittäjien ohjauksen tueksi. Koulutuskalenteri valmistui toteuttamani maahanmuuttajayrittäjille suunnatun kyselyn pohjalta, jolla kartoitettiin yrittäjien kokemaa tilannetta siitä millaisena he kokevat yrittäjänä toimimisen Suomessa.

Koulutuskalenterin sisältö (ks. Kuva 2) on suunniteltu aiemmin toteuttamani kyselystä saamien vastausten perusteella. Yrittäjille suunnatussa kyselyssä teemat, jotka valitsin osaksi koulutuskalenteri ja jotka yrittäjät kokivat haasteelliseksi, olivat markkinointi, verkostoituminen, kirjanpito, lupa-asiat ja yrityskulttuuri Suomessa. Kalenterissa olevat koulutustarjonnat on tarkoitus järjestää kaikille Varsinais-Suomen alueella toimiville maahanmuuttajayrittäjille tai yrittäjyydestä kiinnostuneille. Koulutuskieleksi olen päättänyt valita englannin kielen, sillä suurin osa kyselyyn vastanneista yrittäjistä toivoivat saavansa ohjausta useimmin englannin kielellä.

Koulutuskalenterin olen suunnitellut toimimaan kokonaisuudessaan tällä valmiilla pohjalla (ks. Kuva 2) mutta olen sen suunnitellut myös niin, että sitä voi tarpeen vaatiessa muuttaa jatkokäyttöä ajatellen. Koulutuskalenterin tarkoituksena on rytmittää

koulutusmateriaali ja sen sisällöt toimimaan kokonaisuutena yrittäjien tueksi. Koulutuskalenterin sisällön olen suunnitellut toimivaksi joko kevät tai syyskaudella, jonka tarkoituksena on tehdä koulutuksesta ympäri vuoden toimiva ratkaisu ohjauksessa ja neuvonnassa. Koulutuskalenterin taiton on tehnyt Humanistisen ammattikorkeakoulun media-assistentti Emilia Reponen.

KOULUTUSKALENTERI MAAHANMUUTTAJA- YRITTÄJIEN TUEKSI

Suvi Tuominen

Kuva 1: Koulutuskalenterin kansi.

KOULUTUSKALENTERI

Koulutus	Kenelle	Kurssin sisältö	Milloin
Markkinointi	Kaikille yrittäjille	Kurssin sisällössä käydään läpi yrityksen myyntiä, mainontaa ja asiakkaiden tarpeiden tunnistamista	Kevät: Tammikuu Syksy: Elokuu
Verkostoituminen	Kaikille yrittäjille	Verkostoituminen ryhmän muiden jäsenten kanssa	Kevät: Helmikuu Syksy: Syyskuu
Yrityskulttuuri Suomessa	Kaikille yrittäjille	Yrityksen arvot ja toimintatavat	Kevät: Maaliskuu Syksy: Lokakuu
Lupa-asiat	Kaikille yrittäjille	Luvanvaraiset elinkeinot, yrityksen mahdolliset muutokset ja veroilmoituksen teko	Kevät: Huhtikuu Syksy: Marraskuu
Kirjanpito	Yrittäjille, jotka hoitavat itse oman yrityksensä kirjanpidon	Aiheina laki elinkeinotulon verottamisesta, tuloverolaki ja arvonlisäverolaki	Kevät: Toukokuu Syksy: Joulukuu

Kuva 2: Koulutuskalenterin sisältö

7 LOPUKSI

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia minkälaisia haasteita Varsinais-Suomen alueella toimivat maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat toimiessaan yrittäjänä. Aineiston keruuseen käytin sellaisia menetelmiä, joiden avulla sain kerättyä totuudenmukaisia vastauksia siitä millaisena yrittäjät todella kokevat yrittäjyyden ja millaisia mahdollisia haasteita he ovat kohdanneet tai kohtaavat yhä edelleen. Työni tutkimuskysymykset olivat 1. millaisia asioita maahanmuuttajataustaiset yrittäjät kokevat haastaviksi lähtiessään yrittäjiksi ja 2. millaisia mahdollisia haasteita tai esteitä heille on tullut vastaan toimiessaan yrittäjinä.

Valitsemani kehittämistyön menetelmät olivat mielestäni toimivia, maahanmuuttajayrittäjille suunnattu kysely keräsi hyvin vastauksia, 28 vastausta, mutta kohderyhmän kokoa ajatellen vastauksien määrä jäi hieman suppeaksi. Asiantuntijahaastattelut tukivat oivasti kyselyn vastauksia ja antoivat lisätietoja aiheeseen liittyen. Maahanmuuttajayrittäjille toteuttamani kysely sai yrittäjiltä hyvää palautetta ja paljon kiitosta siitä, että heidän yrityspolkuun halutaan tukea. Valitsemieni menetelmien avulla saavutin tavoitteen osallistaan yrittäjiä oman tilanteensa kartoittamiseen ja vastasin valitsemiini tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön tuotos

Opinnäytetyöni pohjalta syntyi konkreettinen tuotos, koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien yrityspolun tueksi. Koulutuskalenterin tarkoituksena on toimia työkaluna maahanmuuttajayrittäjien ohjauksessa ja neuvonnassa ja näin ollen tukea maahanmuuttajayrittäjien yrittäjyyttä. Koulutuskalenterin sisältö on suunniteltu kokonaan kyselyyn saamien vastausten pohjalta, joten koulutussisältö vastaa täysin yrittäjien toiveita siitä mihin asioihin he kaipaavat tukea.

Nyt seuraavaksi on mielestäni todella tärkeää ottaa suunnittelemani koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien neuvonnan tueksi, sillä toteuttamani kyselyn pohjalta

havaittiin selkeää tuen tarvetta. Jatkossakin olisi mielestäni todella tärkeää kuunnella yrittäjiä itseään ja osallistamisen kautta antaa heidän kertoa millaista tukea tarvitsevat ja miten paljon. Jatkossa olisi hyvä keskittyä matalan kynnyksen toimintaan ja jatkaa maahanmuuttajayrittäjien kartoittamista, koska mielestäni vain siten voimme todella tietää mitä yrittäjien kentällä todella tapahtuu.

Tilaaajan palaute

Opinnäytetyön tilaajalta olen saanut hyvää palautetta, työni eteni aikataulun mukaisesti ja tilaaja oli tyytyväinen sujuvaan yhteistyöhön. Tilaaja oli tyytyväinen opinnäytetyöni pohjalta valmistuneeseen kehittämistyöhön, koulutuskalenteriin valitut teemat ovat tilaajan mukaan osuvia ja koulutuskalenterin käytännöllisyyteen liittyen toimivia. Tilaaja oli todella tyytyväinen aineiston keruuseen ja sähköisen webropol-kyselyn avulla saatuihin vastauksiin. Humanistisen ammattikorkeakoulun hankekumppani Varsinais-Suomen Yrittäjät tulee pilotoimaan suunnittelemaani koulutuskalenteria osana toimintaansa. Koulutuskalenterin avulla on tarkoitus järjestää maahanmuuttajataustaisille yrittäjille erilaisia koulutuksia, jonka tarkoituksena on luoda heille luonteva polku avun saamiseksi.

LÄHTEET

Aaltonen, Satu & Heinonen, Jaana & Valtonen, Elina 2015. Maahanmuuttajayrittäjien palvelutarpeet ja yrittäjyyden edistäminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Viitattu 10.11.2020 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74964/TEMjul_23_2015_web_27032015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Arajärvi, Pentti 2009. Maahanmuuttajien työllistyminen ja kannustinloukut- Sisäasiainministeriön julkaisu 2/2009. Helsinki: Monistamo.

Eronen, Antti & Härmälä, Valtteri & Jauhiainen, Signe & Karikallio, Hanna & Karinen, Risto & Kosunen, Antti & Laamanen, Jani-Petri & Lahtinen, Markus 2014. Maahanmuuttajien työllistyminen- Taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, Hannu-Pekka & Kupari, Tiina (toim.) 2007. Specimasta opittua- Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat työelämään. Turku: Painosalama Oy.

Ilmoniemi, Maija & Järvensivu, Petri & Kyläkallio, Kalle & Parantainen, Jari & Siikavuo, Juha 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum Media Oy.

Joronen, Tuula 2012. Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Joronen, Tuula & Mohamed, Abdirizak Hassan 2015. Kauppakansa pakosalla- Somaliyrittäjät meillä ja muualla. Tampere: Juvenesprint Oy.

Kotouttaminen.fi. Keskeiset käsitteet. Viitattu 19.9.2020. <https://kotouttaminen.fi/keskeiset-kasitteet>

Laakso, Henri 2001. Franchising- Yrittäjyys. Helsinki: Oy Edita.

Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386. Viitattu 20.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Larja, Liisa & Sutela, Hanna 2015. Ulkomaalaistaustaisten miesten työllisyysaste lähes samalla tasolla kuin suomalaistaustaisilla – naisilla enemmän vaikeuksia työllistyä. Tilastokeskus. Viitattu 15.9.2020. http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-12-17_001.html

Luomaranta, Henri & Niemistö, Jarkko 2018. Menestyvätkö ulkomaalaistaustaiset yritykset Suomessa? Tieto & Trendi. Viitattu 13.11.2020. <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/menestyvatko-ulkomaalaistaustaiset-yritykset-suomessa/?listing=simple>

Maahanmuuttajien määrä 2020. Väestöliitto. Viitattu 10.9.2020. https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

Nieminen, Tarja & Sutela, Hanna & Hannula, Ulla 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Viitattu 1.10.2020. https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät- Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanomapro.

Pärnänen, Anna & Sutela, Hanna 2014. Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013. Helsinki: Edita Prima Oy.

Rajaniemi, Jouko 2013. Ulkomaalaistaustaiset yritykset lisääntyneet taantumasta huolimatta. Tilastokeskus. Viitattu 16.9.2020. <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2013/ulkomaalaistaustaiset-yritykset-lisaantyneet-taantumasta-huolimatta/>

Rakennerahastot 2019a. Tempo-hanke. Viitattu 2.9.2020. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21606>

Rakennerahastot 2019b. Mitä rakennerahastot ovat. Viitattu 2.9.2020. <https://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat>

Reinikainen, Pauli 2018. Tuore raportti: Maahanmuuttajat työllistyvät yrittäjinä, mutta toiminta usein pientä-”He eivät yritä pakosta”. Viitattu 1.11.2020. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/595094-tuore-raportti-maahanmuuttajat-tyollistyvat-yrittajina-mutta-toiminta-usein-pienta-he>

Saari, Matti 2013. Maahanmuuttajakeskittymiä on muuallakin kuin pääkaupunkiseudulla. Tilastokeskus. Viitattu 4.9.2020. http://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-09-23_008.html

Sjöblom-Immala, Heli 2006. Maahanmuuttajat Turussa yrittäjinä ja palkansaajina. Helsinki: Hakapaino Oy.

Suomen perustuslaki 1999/731. Viitattu 20.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Sutela, Hanna 2015. Ulkomaalaistaustaiset työelämässä. Tilastokeskus. Viitattu 20.9.2020. http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-12-17_003

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL 2014. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimuksen perustulokset. Viitattu 1.9.2020. <http://www.terveytemme.fi/uth/tulokset/index.html>

Turku.fi. Tukea maahanmuuttajan työnhakuun ja yrityksen perustamiseen. Viitattu 10.11.2020.

Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2018–2021. Turun kaupunki. Viitattu 15.9.2020. <https://ah.turku.fi/kv/2018/1203012x/Images/1662398.pdf>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020. Mitä rakennerahastot ovat? Rakennerahastot. Viitattu 3.11.2020. <https://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat>

Ulkomaalaistaustaiset 2019. Tilastokeskus. Viitattu 15.9.2020. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html#maittain>

Yrittäjyystilastot 2018. Yrittäjät. Viitattu 10.9.2020. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajyystilastot_2020.pdf

Yrittäjät.fi 2017. Maahanmuuttajayrittäjät kokevat yrityksen perustamisen melko helpoksi – suomen kieli tuottaa haasteita. Viitattu 2.11.2020. <https://www.yrittajat.fi/helsingin-yrittajat/a/uutiset/566726-maahanmuuttajayrittajat-kokevat-yrityksen-perustamisen-melko-helpoksi-suomen-kieli>

Waldinger, R., Aldrich, H. and Ward, R. (1990) 'Opportunities, group characteristics and strategies', in Waldinger, R. et al (Eds.), *Ethnic Entrepreneurs: Immigrant Business in Industrial Societies*, Sage, London

HAASTATTELUT

Kaikki haastattelut on tehnyt Suvi Tuominen

Azizi, Muhis & Mohammadi, Pouya 2020. Turun kaupungin työntekijä ja Tempo hankkeen ohjausryhmään kuuluva maahanmuuttajayrittäjä. Microsoft Teams- haastattelu. 9.4.2020.

Tontti, Maarit 2020. Yritysneuvonta Potkuri, yritysneuvoja. Puhelinhaastattelu. 27.5.2020.

Elovaara, Venla 2020. StuDisco Oy, toimitusjohtaja. Sähköpostihaastattelu. 20.5.2020.

LIITTEET

Liite 1. Webropol-kysely maahanmuuttajayrittäjille, Yrittäjänä Suomessa

Liite 2. Kehittämistyön tuotos, Koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien tueksi

Liite 1. Webropol- kysely maahanmuuttajayrittäjille

Yrittäjänä Suomessa

1. Mikä on yrityksesi kotipaikka?

2. Mikä on yrityksesi toimiala?

- Tukku ja vähittäiskauppa
- Teollisuus
- Maa, metsä- ja kalatalous
- Kaivostoiminta
- Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
- Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto
- Rakentaminen
- Kuljetus ja varastointi
- Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- Informaatio ja viestintä
- Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- Kiinteistöalan toiminta
- Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
- Hallinto- ja tukipalvelut
- Koulutus
- Terveys- ja sosiaalipalvelut
- Taiteet, viihde ja virkistys
- Jokin muu, mikä?

3. Miten kauan yrityksesi on toiminut?

- 0-1 vuotta
- 2-4 vuotta
- 5-10 vuotta
- Yli 10 vuotta

4. Mikä on yrityksesi liikevaihto?

- Alle 10 000€
- 11 000- 30 000€
- 31 000-50 000€
- 51 000-100 000€
- Yli 100 000€

5. Miten ajattelet yrityksesi liikevaihdon kehittyvän seuraavien 12 kk aikana?

- Liikevaihto pysyy samana
- Liikevaihto kasvaa
- Liikevaihto pienenee

6. Kuinka monta työntekijää sinulla on?

- Toimin yksin
- 1-5 työntekijää
- 5-10 työntekijää
- Yli 10 työntekijää

7. Miten ajattelet yrityksesi työntekijämäärän kehittyvän seuraavien 12 kk aikana?

- Työntekijöiden määrä pysyy samana
- Työntekijöiden määrä kasvaa
- Työntekijöiden määrä pienenee
- En osaa sanoa

8. Onko yritykselläsi kansainvälistä toimintaa?

- Kyllä
- Ei

9. Minkä maan/ maiden kanssa yritykselläsi on kansainvälistä toimintaa?

10. Oletko harkinnut kansainvälistymistä?

- Kyllä
- En
- Ehkä

11. Millaista on ollut perustaa yritys Suomeen?

1   2   3   4   5

Avun saaminen on ollut vaikeaa   Olen saanut aina apua ja tukea

12. Minkälaisena koet yrittäjänä toimimisen Suomessa?

1   2   3   4   5

Todella vaikeaa   Todella helppoa

13. Mitkä asiat ovat olleet sinulle yrittäjänä helppoja? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Oleskelulupa- asiat
- Pankkitilin avaaminen
- Verotoimiston kanssa asiointi
- Rahoituksen saaminen
- Yrityksen rekisteröinti
- Jokin muu, mikä?

14. Mitkä asiat ovat olleet sinulle yrittäjänä vaikeita? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ei mikään
- Oleskelulupa- asiat
- Pankkitilin avaaminen
- Verotoimiston kanssa asiointi
- Rahoituksen saaminen
- Oikean tiedon saaminen
- Yrityksen rekisteröinti
- Jokin muu, mikä?

15. Mihin asioihin kaipaisit yrittäjänä lisää apua? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Markkinointi
- Kirjanpito
- Verkostoituminen
- Verotus
- Lupa-asiat
- Työntekijän palkkaaminen
- Rahoitus
- Yrityskulttuuri Suomessa
- Jokin muu, mikä?

16. Millä kielellä haluaisit saada palvelua yritysasioissa?

- Suomi
- Ruotsi
- Englanti
- Muu kieli, mikä?

17. Millaisia yrityksille suunnattuja palveluita olet hyödyntänyt? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Starttiraha
- Uusyrityskeskuksen neuvonta
- Finnveran rahoituspalvelut
- Suomen yrittäjien neuvonta
- Jotain muuta, mitä?

18. Mistä olet saanut apua ja neuvoa yritysasioissa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- TE- toimisto
- Verotoimisto
- Suomen Yrittäjät
- Nuoret Yrittäjät
- Kauppakamari
- Yrityskummit
- Verkostoidun osallistumalla erilaisiin tapahtumiin
- Afrofinns
- Kulttuuriperustaiset seurat
- Nuorkauppakamari
- Kaupungin työllisyyspalvelut
- Yritysneuvonta Potkuri
- Monitori
- Työpiste
- Sparkup
- Boost
- Varsinais-Suomen Yrittäjät
- Muualta, mistä?

Liite 2. Koulutuskalenteri maahanmuuttajayrittäjien tueksi

KOULUTUSKALENTERI MAAHANMUUTTAJA- YRITTÄJIEN TUEKSI

Suvi Tuominen

KOULUTUSKALENTERIN TARKOITUS

Koulutuskalenteri on työkalu maahanmuuttajayrittäjien ohjauksen parissa toimiville ammatilaisille. Useat maahanmuuttajayrittäjät kokevat yrityksen perustamisen Suomeen olevan helppoa, mutta yrittäjänä toimiminen puolestaan koetaan haastavaksi. Tarve koulutuskalenterille nousi esille keväällä 2020 opinnäytetyönä toteutetun maahanmuuttajayrittäjille suunnatun kyselyn tulosten pohjalta. Maahanmuuttajayrittäjille suunnatussa kyselyssä kartoitettiin yrittäjien tilannetta, ja millaisia haasteita he kokevat yrittäjänä toimimisessa.

Koulutuskalenteri on suunniteltu olevan työkalu maahanmuuttajayrittäjien ohjauksessa ja neuvonnassa. Koulutuskalenteriin valittu sisältö pohjautuu aiemmin toteutettuun kyselyyn maahanmuuttajayrittäjien tarpeista yrittäjyyden tueksi. Yrittäjille suunnatussa kyselyssä teemat, jotka koettiin haasteellisiksi olivat markkinointi, verkostoituminen, kirjanpito, lupa-asiat ja yrityskulttuuri Suomessa. Koulutuskalenterin tarkoituksena on vastata yrittäjien ilmaiseen avun ja ohjauksen tarpeeseen ja jäin ollen järjestää koulutuksia valituista teemoista.

Koulutuskalenteri on toteutettu osana Suvi Tuomisen (yhteisöpedagogi AMK) tekemää opinnäytetyötä Humanistisessa ammattikorkeakoulussa syksyllä 2020: ”Maahanmuuttajayrittäjien haasteet palvelualojen yrityksissä”. Opinnäytetyössä selvitettiin kyselyn avulla maahanmuuttajayrittäjien kokemia haasteita toimiessaan yrittäjänä Suomessa.

KOULUTUSKALENTERIN KÄYTTÖ

Koulutuskalenterin tarkoituksena on olla osana maahanmuuttajayrittäjien ohjausta ja heidän yrityspolkuunsa tukemista. Kalenterissa esiintyvät koulutustarjonnat on tarkoitus järjestää kaikille Varsinais-Suomen alueella toimiville maahanmuuttajayrittäjille, jotka ovat kiinnostuneita yrittäjyydestä tai jo toimivat yrittäjänä. Koulutuskalenterissa oleva sisältö on esimerkiksi toimivasta suunnitelmasta ohjauksen tueksi, ja valittu kalenterin sisältö koostuu yrittäjien tämänhetkisistä tuen tarpeista, jotka ilmenivät opinnäytetyössä toteutetun kyselyn pohjalta.

Koulutuskalenteri on suunniteltu siten, että sitä voi käyttää sellaisenaan, mutta on myös täysin muutettavissa tarpeen vaatiessa tyhjää kalenteripohjaa käyttäen. Kalenterin käyttöä ajatellen ensin valitaan ryhmään sitoutuva yrittäjä ja sitten aihepiirit. Kalenteriin valittu sisältö on tarkoitus käydä joko kevät- tai syyskaudella, jolloin ryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, joko tammikuusta toukokuuhun tai elokuusta joulukuuhun. Kerran kuukaudessa kokoontuminen sitouttaa yrittäjät yhteiseen työskentelyyn, ja samalla mahdollistaa yrittäjän irrottautumisen kerran kuussa illaksi koulutukseen.

KOULUTUSKALENTERIN SISÄLTÖ

MARKKINOINTI:

Markkinointi on muutakin kuin vain yrityksen mainostamista. Yritystoiminnan alussa markkinointi on isoimmassa roolissa, sillä yrittäjän tulee miettiä oma asiakasryhmänsä, millainen on hyvä mainos ja miten sitä kannattaa lähteä levittämään ja minkälainen on oman tarjottavan tuotteen kysyntä. (Markkinoinnin muistilista)

Markkinointi on aihekokonaisuus, josta on hyvä lähteä liikkeelle, kun ajatellaan koulutuskalenterin kokonaisuutta. Kun aiheena on markkinointi yrittäjien kanssa kannattaa lähteä liikkeelle markkinoinnin muistilistasta, johon kuuluu muun muassa internetsivut yritykselle, sosiaalisen median käyttö mainonnassa, markkinatutkimus, asiakasryhmän kartoittaminen ja hyvän mainoksen laatiminen. (Pienyrittäjän markkinointi – tee näin ja onnistu)

VERKOSTOITUMINEN:

Verkostoituminen nähdään usein yksinkertaisena asiana, mutta maahanmuuttajataustaiselle verkostoituminen Suomessa on hyvin hankalaa. Verkostoitumisen esteenä voi olla esimerkiksi tiedon puute tai heikko suomen kielen taito. Erilaisia verkostomuotoja ovat esimerkiksi liiketoimintaverkostot ja hyvinvointia tukevat verkostot. Verkostojen hyviä puolia ovat muun muassa apujen ja neuvojen saanti kokeneemmilta yrittäjiltä. (Verkostot)

Maahanmuuttajayrittäjät jäävät usein verkostojen ulkopuolelle heikon kielitaidon tai tiedon puutteen vuoksi. Siksi tässä koulutuskokonaisuudessa olisi hyvä esitellä yrittäjille palveluita, jotka on suunnattu yrittäjille, jotta palvelut tulisivat tutuiksi. Myös erilaiset keskusteluharjoitukset muiden yrittäjien kesken vahvistavat verkostojen muodostumista.

YRITYSKULTTUURI SUOMESSA:

Yrityskulttuuri on Suomessa hyvin erilainen kuin muualla päin maailmaa, yrityskulttuurilla viitataan yrityksen käyttäytymisnormeihin ja toimintatapojen muodostamaan kokonaisuuteen. Yrityskulttuuri on kaikkialla erilainen, ja ei ole olemassa vain yhtä oikeaa yrityskulttuuria, jota voisi kopioida. Yrityksen toimintatavat heijastuvat usein maan kulttuurin ja rakenteiden kautta. (10 totuutta yrityskulttuurista)

Useat maahanmuuttajataustaiset yrittäjät ovat kiinnostuneita oppimaan enemmän suomalaisesta yrityskulttuurista, olisi hyvä jos tässä kohtaa koulutusta muutamit kantasuomalaiset yrittäjät tulisivat kertomaan oman yrityksensä toimintatavoista. Ajatusten vaihto yrittäjien kesken luo verkostoja ja uusia ideoita.

LUPA-ASIA:

Ennen kuin yrittäjä rekisteröi yrityksensä ja on aloittamassa yritystoiminnan, pitää yrittäjän varmistaa mitä kaikkia lupia yrityksen toiminta edellyttää. Luvanvaraisia elinkeinoja ovat kaikki ravintolat ja kahvilat, autokorjaamot ja kauneuden ja terveyden toimialat, joten lupa-asiat koskevat siis kaikkia yrittäjiä Suomessa. Koulutuksessa, jossa käydään läpi yrityksen lupa-asioita olisi hyvä käydä läpi ainakin aiheet kuten yrityksen mahdolliset muutokset, veroilmoituksen teko ja ilmoituksen teko tulorekisteriin. (Yrittäjän lupa-asiat ja ilmoitukset)

KIRJANPITO:

Kirjanpito kuuluu kaikille yrittäjille, sillä kaikkia yrityksiä sitoo kirjanpitovelvollisuus eli kirjanpitolaki. Kirjanpidon tarkoituksena on ylläpitää tietoa yrityksen taloudellisesta toiminnasta yksittäisen liiketapahtuman tarkkuudella. Kirjanpidon tarkoituksena on tuoda tietoa yrityksen sidosryhmille. Liikekirjanpitoa normittavan lainsäädännön perustan muodostavat kirjanpitolaki, kirjanpitoasetus ja valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista. (Ihantola & Leppänen & Kuhanen 2016, 11-13)

Kirjanpito sopii koulutuskokonaisuutena viimeiseksi, koska usein yrittäjät ovat ulkoistaneet kirjanpitonsa, mutta silti on yrittäjiä jotka hoitavat kirjanpidon itse. Tässä osuudessa olisi hyvä käydä läpi kirjanpitoon liittyvät keskeiset seikat ja esitellä erilaisia kirjanpitoa tarjoavia palveluita.

KOULUTUSKALENTERI

Koulutus	Kenelle	Kurssin sisältö	Milloin
Markkinointi	Kaikille yrittäjille	Kurssin sisällössä käydään läpi yrityksen myyntiä, mainontaa ja asiakkaiden tarpeiden tunnistamista	Kevät: Tammikuu Syksy: Elokuu
Verkostoituminen	Kaikille yrittäjille	Verkostoituminen ryhmän muiden jäsenten kanssa	Kevät: Helmikuu Syksy: Syyskuu
Yrityskulttuuri Suomessa	Kaikille yrittäjille	Yrityksen arvot ja toimintatavat	Kevät: Maaliskuu Syksy: Lokakuu
Lupa-asiat	Kaikille yrittäjille	Luvanvaraiset elinkeinot, yrityksen mahdolliset muutokset ja veroilmoituksen teko	Kevät: Huhtikuu Syksy: Marraskuu
Kirjanpito	Yrittäjille, jotka hoitavat itse oman yrityksensä kirjanpidon	Aiheina laki elinkeinotulon verottamisesta, tuloverolaki ja arvonlisäverolaki	Kevät: Toukokuu Syksy: Joulukuu

KOULUTUSKALENTERI

Koulutus	Kenelle	Kurssin sisältö	Milloin

Ohje:

- Valitse ajankohta koulutusten järjestämiselle
- Kokoa ryhmä sitoutuneista yrittäjistä
- Kartoita ryhmän tarve yrityksen toimintaan liittyvissä asioissa
- Luo koulutuskalenteriin suunnitelma koulutusten teemoista
- Suunnittele koulutusten sisältö

LÄHTEET:

Ihantola, Eeva-Mari & Leppänen, Pasi & Kuhanen, Hanna 2016.
Yrityksen kirjanpito – Perusteet ja sovellusharjoitukset. Tallinnan: Gaudeamus Oy.

Pienyrittäjän markkinointi – tee näin ja onnistu! Omapaja.
Viitattu 20.10.2020. <https://omapaja.fi/pienyrittajan-markkinointi/>

Verkostot – Yrittäjän kymmenen syytä verkostoitua. HYMY – Hyvinvoiva yksin- ja mikroyrittäjä.
Viitattu 8.10.2020. <https://www.yrittajat.fi/helsingin-yrittajat/hymy/a/yhteiso/verkotot-563589>

Yrittäjän lupa-asiat ja ilmoitukset. Yrittäjät.
Viitattu 12.10.2020. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrittajan-lupa-asiat-ja-ilmoitukset>

Yrityksen kirjanpito. Yrittäjät. Viitattu 8.10.2020.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrityksen-kirjanpito-566002>

10 totuutta yrityskulttuurista. Leidenschaft. Viitattu 10.10.2020.
<https://leidenschaft.fi/10-totuutta-yrityskulttuurista/>

LÖYDÄ URASI SUOMESSA
Tempo